Է. ՏԱՐԻ 1912 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 24 ՄԱՐԵՐԻ 4382 — Հ. Տ. 31 ՄԱՅԻՍ 1890 — Ն. Տ. 12 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 25 ՇԻՎ ՎԱԼ 1307 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԵ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-Խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خاننده آره‌وك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԳԱԼԱՆՈՒՄԸ ԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Ցարեան [illegible] տարեկան	160
» » Կիսամեայ » »	80
» » Քառամեայ » »	40
Հասցեագրեալ » Տարեկան »	200
» » Կիսամեայ »	100
Օտար երկիրներու տարեկան Ֆրանկ	56
» » կիսամեայ »	28

Դրամը պիտի ուղղուի հասցէագրեալ անունով Ցնորհնեալ Թանգարեան վրայ և յանձնուի Խմբագրութեան կամ գրասենեակ ներքեւի հասցէին։

Բոլոր հաղորդագրութիւնները պիտի ղրկուին
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 31 ՄԱՅԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջև մի կողմէ, Մեծին Բրիտանիոյ և իւր ամերիկեան գաղթականութեան միջև միւս կողմէ եւս քան զեւս կը յուզուի Նիւֆաունտլէնտի խնդիրը։ Թարմ ատակոն ո՛րչափ համեղ ուտելիք է, հին ինչպէս անմարս բան մ'է, և Նիւֆաունտլէնտի ստակոք դրէթէ երկու հարիւր տարուց հնութիւն ունին, յորմէ կրնայ մակաբերուիլ թէ դիւրամարս խնդիր մը չէ այն զոր կը յուզեն և որով կը յուզուին երկու մեծ ազգեր Եւրոպիոյ մէջ, և քանի մը Պետութիւններ՝ նոր Աշխարհին մէջ։ զի Նիւֆաունտլէնտի խնդրով կը զբաղին ո՛չ միայն կղզւոյն անգլիացի գաղթականութիւնն այլ և Բանատա և Միացեալ Նահանգք ողջոյն։

Անգլիոյ և Ֆրանսայի խորհրդարանք կը զբաղին նոյն խնդրով։ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ Սրբ Թոմաս Լամոնտ հարցուց կառավարութեան թէ, իբրեւ հիմնական միջոց այս ձկնորսային վէճը կարգադրելու, պատշաճ չի՞ լինիր բանակցութիւններ բանալ Ֆրանսայի հետ, և միանգամ ընդ միշտ վճարուիր մ'ընելով՝ գնել Նիւֆաունտլէնտի ջուրց մէջ որսալու մասին ֆրանսացի ձկնորսաց վայելած դաշնագրական իրաւունքը։ Ֆրանսացիք իրենց իրաւունքէն չեն հրաժարիր։ որովհետև շատ մը ֆրանսացի ընտանիքներ ամերիկեան Մոռիս ձկան և պահցու ստակոսի տուրեւառով կ'ապրին։ Անգլիացի գաղթական կղզեցիք ալ չեն կրնար հանդուրժել ֆրանսացի ձկնորսաց մրցման։ Իրրեւ խաղաղ միջոց Ֆրանսացիներն ապարէզէն հեռացնելու, կարելի չէ՞ անոնց տարեկան շահուն համապատասխան դրամագլուխ մը վճարել ֆրանսական կառավարութեան։

Այս խորհուրդ ժամանակէ մ'ի վեր արդէն կ'արտայայտուի լրագրութեան մէջ։ Անգլ. կառավարութիւնը չբաւեր թէ անպատշաճ կամ անգործնական խորհուրդ մ'է։ Արտաքին գործոց խորհրդական Սրբ Ճէյմս Ֆիցրիւսրն պատասխանեց թէ առ այժմ ո՛և է յայտարարութիւն չի կրնար ընել մինչեւ որ անգլ. կառավարութիւնը կարենայ խորհրդակցիլ Նիւֆաունտլէնտի գաղթային կառավարութեան նախարարպետին և այլ ներկայացուցիչներուն հետ։

Ապա խօսք առնելով Պ. Ճէյմս Պրայս, որ երբեմն՝ Պ. Կլատսթոնի վերջին նախարարպետութեան օրով՝ արտաքին գործոց խորհրդական եղած է և հետեւապէս մտէն կը հետաքրքրի արտաքին խնդիրներու, տեղեկութիւն խնդրեց Նիւֆաունտլէնտի խնդրոյն համար Ֆրանսայի հետ կատարուած բանակցութեանց վրայ։ Պ. Պրայս ուրիշ դարման մը առաջարկեց, այսինքն թէ խնդիրն իրաւարարութեան ենթարկուի, չէզոք անձնաւորութիւն մը կամ կառավարութիւն մը հրաւիրուի ըսել երկու, կամ լաւ եւս՝ երեք կողմերը, Ֆրանսան, անգլ. գաղթականութիւնն և Լոնտոնի կառավարութիւնն, և վերջնական վճիռ մը տալ։

Սրբ Ճէյմս Ֆիցրիւսրն ասոր ալ պատասխանեց թէ Նիւֆաունտլէնտի վերաբերեալ բանակցութիւնք չատ փափուկ խնդիրներու կը վերաբերին, որք սակայն բարեկամական կարգադրութեամբ մը կրնան վերջանալ։ Անգլ. կառավարութիւնն հաճութեամբ յանձնառու կը լինի խնդիրն իրաւարարութեան ենթարկելու։ Բայց կանխաւ քննելի զանազան կէտեր կան, զորս նախ պէտք է որոշել, որպէս զի հանկցուի թէ ի՞նչ պայմանաց մէջ խնդիրն իրաւարարութեան կրնայ ենթարկուիլ։ Որովհետեւ անգլիական լրագիրք ոմանք կը գանգատէին թէ Ֆրանսական մամլոյն ասպարէզ ցամաք ելեր և անգլիացի ձկնորսաց դէմ բռնութիւն ի գործ դրեր են, Սրբ Ճ. Ֆիցրիւսրն փութաց յայտնել թէ ո՛չ մէկ ֆրանսացի ապայ դաշնադրոյ հակառակ ընթացքի մէջ գըտնուած է։

—Լորտ Սալզպըրիի նախարարութեան թերթը, Սթենտարդ, կը յայտարարէ թէ Անգլիա երբեք չպիտի հաւանի եգիպտական խնդրոյ մասին ո՛և է զիջում ընելու՝ ի փոխարէն Ֆրանսայի ձկնորսային իրաւանց ի Նիւֆաունտլէնտ։ Անգլիա սոյն ձկնորսային խնդիրը փոխադարձ զիջմամբ կարգադրել կ'ուզէ։ Անգլիա Ֆրանսայէն ուրիշ բան չի պահանջեր բայց եթէ ամենահասարակ բարեկամութիւն, որ բաւ է խնդիրը գոհացուցիչ կերպիւ լուծելու։ Բայց Անգլիա չի կրնար հաւանիլ որ օտար Տէրութիւն մը դիմումութեան որոմը ցանէ բրիտանեան Տէրութեան կեդրոնական կառավարութեան և անգլ. ժողովրդեան մէկ մասին միջև։ «Լորտ Սալզպըրի, որ ցարդ ո՛չ վատութիւն ո՛չ անխոհեմութիւն ցոյց տուաւ, անշուշտ պիտի համապատասխանէ իւր ազգայնոց լիակատար փառաւորութեան»։

ՊԻԶՄԱՐԲԵԱՆ ԱՐՈՒԱՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑԻ

Մանուցուեցաւ անցեալ օր թէ Վիլհէլմ Կայսեր հրամանաւ նախարարապետ Քոտրիվի ծանուցագիր մը ղրկած է գերման դեսպաններուն՝ յայտարարող թէ Պիզմարք Իշխան կատարեալ ազատութիւն կը վայելէ իւր կարծիքներն հաղորդելու որուն որ ուզէ, բայց իւր կարծիքներ անձնական են լոկ, և կայսեր քաղաքականութեան բացատրութիւնը չեն կրնար համարուիլ այլ եւս։

Զգիտենք թէ նախկին նախարարպետն ի՞նչ զգաց լրագրաց մէջ կարդալով իւր յաջորդին այս գործը։ բայց ինք անվրդով կը շարունակէ թղթակիցներ և լրագրապաներ, այցելուներ և պատգամաւորութիւններ ընդունել։ Վերջին անգամն, անցեալ ուրբաթ, ընդունելով Շարլոթենպուրգի քաղաքացիներն որք այցելութեան եկած էին, Պիզմարք խօսեցաւ երկուց վախճանեալ Կայսերաց վրայ, և մանաւանդ Վիլհելմ Ա. Կայսեր վրայ։ Ըսաւ թէ ծերունազարդ Կայսրն և գերման բանակը ճշմարիտ հեղինակն և ստեղծիչն են գերմանական միութեան։ Ինք (Պիզմարք) փոքր բաժին մը միայն ունի գործին մէջ։ բայց շատ երջանկութիւն կը զգայ երբ այս տեսակ այցելութիւններ և ցոյցեր կուգան յիշեցնել իրեն թէ գերման ազգին երկար ժամանակէ ի վեր տածած բաղձանքն իրագործուած է, և հայրենեաց միութեան ու զօրութեան զգացումը խորարմատ տպաւորուած է գերմանական սիրտերու մէջ։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՍԱՔՍՈՆՔ

Մաճառք որք այնքան նախանձախնդիր են իրենց ազգային իրաւանց՝ խիզճ չեն ըներ բռնարարելու քաղաքական բաժանմանց բերմամբ իրենց հպատակ գտնուող ուրիշ ազգութեանց իրաւունքները։ Մաճառք որք մահուչափ կ'ատեն զՌուսիա՝ 1848ի ռուսական յարձակման համար, չհակնալ կը ձեւացնեն թէ 1848ին Հունգարիոյ բաժնին մէջ գտնուող Սլաւաց Մաճառներու երեսէն կրած հարստահարութիւնք էին գլխաւոր դրդիռն, որով նիզոլա Կասը իւր բանակը զրկեց յօգնութիւն երիտասարդ Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր բանակին՝ ջախջախելու համար Մաճառները։ Բայց Մաճառք միայն Խրուաթներուն և Սերպերուն ատելի չեն, այլ և Ռումանիներուն, այլ և Սաքսոններուն։ Հապսպուրկեան Տէրութեան Հունգարական բաժնին մէջ կան՝ բուն Մաճառներէն զատ՝ Սլաւներ, ինչպէս Խրուաթք և Սերպք, Ռումաններ, որք բուն Ռումանիոյ սահմանաց մօտ կը գտնուին, ի Թրանսիլվանիա, և Սաքսոններ, յարուցնակութիւն գերման գաղթականութեան մը որ Թրանսիլվանիոյ մէջ հաստատուած է իւր 1,000 տարի յառաջ։ Այս գերման գաղթականք կրթութեամբ ու մտային մշակութեամբ ընդհանրապէս մաճառ ժողովրդէն աւելի բարձր դիրք մ'ունին, և այս պատճառաւ աւելի ևս անհանդուրժելի կը գտնեն Մաճառաց լուծն, որք կը իսկանեն գերմաններէնի գործածումն և տարածումն այս գերման գաղթականութեան մէջ, և ուրիշ հազարումէկ դժուարութիւններ կը յարուցանեն։ Գերմանացիք իրենց գաղթական եղբարց գանգատները լսելով շարունակ, իրենք ևս կ'ատեն Մաճառներն, և միայն քաղաքական նեղկատումներով է որ Գերմանիա նեղակակից կը գտնուի Մաճառներուն։ Այնու հանդերձ, գերման լրագիրք շատ պաղ ընդունելութիւն ըրին ծանուցման թէ բազմաթիւ մաճառ զբօսաշրջիկներ Պերլին պիտի գան և Ֆրիտրեխսրուհ պիտի երթան յայցելութիւն Պիզմարք Իշխանին։ Գերման լրագրաց անհամակիր լեզուն տեսնելով, մաճառ ինքնակոչ այցելուներն ալ ետ կեցան իրենց դիտաւորութենէն։

Թրանսիլվանիոյ Սաքսոնք, որք իրբ կէս միլիոն կը հաշուին, որոշեցին յունիս 5/17ին ազգային մեծ ժողով մը գումարել ի Հերմանշթատ, որ Թրանսիլվանիոյ սաքսոնական մասին կեդրոնն է։ Այս ժողովոյ պիտի մասնակցին Հունգարիոյ խորհրդարանին վեց երեսփոխանք, բազմաթիւ բողոքական հովիւք, դասախօսք, փաստաբանք և բժիշկք, ամենքն ալ հպատակութեամբ մաճառ, բայց ցեղով ու լեզուաւ սաքսոն, և կրօնքով բողոքական։ Ժողովականաց մէջ պիտի գտնուին նաեւ դատաւոր մը և զօրավար մը, նմանապէս սաքսոն։

ՄԱՆՇԻ ՏԱԿԷն

Այս տարի եւս Մանշի թիւնէլին խնդիրն Անգլիոյ երեսփ. ժողովոյն մէջ վիճաբանութեան նիւթ եղաւ։ Նոյն պաշտպանք պաշտպանեցին ծրագիրը, նոյն հակառակորդք՝ մերժեցին։ 153ի դէմ 234 քուէով մերժուեցաւ երկաթուղւոյ ընկերութեանց մեծանուն ներկայացուցիչ Սրբ Լ. Ուօթքինի առաջարկն, որ խորհրդարանէն պատուելութիւն կը խնդրէր յառաջ տանելու պեղումները Մանշի տակէն, իբրեւ նախնական քննութիւն մտադրեալ փապուղւոյն (թիւնէլ) շինութեան համար։ Այս քննութիւնք արդէն օգտակար եղան, Մանշի ներքեւ ածուխի հարստահանքի մը գոյութիւնն ապացուցանելով։ Թէեւ զինուորական ճարտարութեան կարելի է ՝ի՛բրէ և ուղէ փակել այս ընդծովեայ ճամբան, կամ ջրով ողողել զայն, բայց Անգլիացիք իրենց հայրենեաց ապահովութեան համար տակաւին կարեւոր կը համարին ովկիանու արծաթեայ շղարշով մը պատած մնալ։ Անգլիացիք ամենէն առաջ գործնական մտայուր ժողովուրդ են, և բանի զինուորագրութեան եւրոպական գրութեան ծանր բեռին ներքեւ չմտնելու համար, նախաձեռնած կը համարին ծովով չշրջապատուած մնալ, որով իրենց պաշտպանութեան գլխաւոր միջոցը կը մնայ նաւատորմն, և իրենց հակառակորդք կը հարկադրին նաւատորմի զօրութեամբ անեթ ճակատիլ իրենց դէմ։ Արդ, Անգլիոյ ֆիզիքական և բնական յարմարութիւնք այնպէս են որ միշտ ուրիշ ամէն ազգէ աւելի կարող է զօրաւորագոյն նաւատորմ ունենալ։ Մինչ եւրոպական ազգեր բռնի զինուորագրութեան մարդկային և դրամական լուծին ներքեւ կը ճնշուին, յորմէ իրենց արտադրութիւնք և վաճառականութիւնն եւս կը վնասուին, Անգլիա, շնորհիւ իւր կղզիացեալ դրութեան, զերծ կը մնայ այն անպատեհութիւններէն, և իրը 300 հազար զօրքով, որոց ամենքն ալ կամաւոր են, շատ աւելի ընդարձակ երկիրներ կը կառավարէ քան եւրոպական ազգեր իրենց երեք-չորս միլիոն զօրքերով։—Այսպէս կը խորհի Անգլիացւոց մեծամասնութիւնն, եւ ինչ որ ալ ըսուի, կ'երեւի թէ դաղափար չպիտի փոխեն։ Ֆրանսացիք կը ծաղրեն Անգլիացւոց երկչոտութիւնը, բայց Ֆրանսացիներէն զատ ուրիշ ազգ մը չպիտի ծիծաղէր՝ կարծենք։ Պ. Կլատսթոն, իւր նախկին համազմանց հաւատարիմ մնալով, այս տարի եւս պաշտպանեց ընդծովեայ ճամբուն առաջարկն, և այս առթիւ ֆրանսական ազգին և իւր կառավարութեան գովեստն ըրաւ, մինչ մեռ մը Անգլիացիք, Ֆրանսացւոց բնաւորութեան վրայ անվստահ, կը կարծեն թէ վապուրին չնուաելուն պէս Ֆրանսացւոց առաջին գործը պիտի լինի երեսնց ստուար բանակը Մանշի տակէն անցունել և Մեծին Բրիտանիոյ տիրել յանկարծ։ Ֆրանսացիք այնքան անպարկեշտ ժողովուրդ չեն, ըսաւ Պ. Կլատսթոն։ Շատ Անգլիացիներ Պ. Կլատսթոնի չափ ֆրանսասէր են, բայց խոհեմութիւնն ապահովութիւն է կ'ըսեն։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

1870ին, երբ Գերմանիա յապուշ կրթեց քաղաքակիրթ աշխարհը՝ պատերազմի հրատարակութեան օրէն հաղիւ երկու շաբթուան մէջ իւր զօրութեանց մեծագոյն մասը կեդրոնացնելով սահմանագլխին վրայ և ի Ֆրանսա արշաւելով, ինն երկաթուղիներ միայն ունէր, որք Արեւելքէն (Գերմանիա) Արեւմուտք (Ֆրանսա) կ'երթային։ Հիմակ այն ինն դիծեր տասն և վեց եղած է, և տասն և ինն դիծեր ալ ճիւղեր ունին դէպի Ռէն գետ։ Ասով հանդերձ, ահա՛ պատերազմական նախարարն Գերմանիոյ որ անցեալ շաբաթ օր Ռայխսթակի յանձնաժողովոյն ներկայանալով, երկու հարիւր միլիոն մարք խնդրեց՝ «զինուորական նոր երկաթուղիներ չինելու համար դեպ ի Ֆրանսական սահմանագլուխն»։

ԿԱԹՈԼԻԿ ԿՂԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ռայխսթակը վիճաբանեցաւ սա խնդրոյ վրայ թէ ի՞նչ նպատակի պէտք է գործածուին գերման կառավարութեան դէմ ըմբոստ ընթացքի մէջ գտնուած կաթոլիկ եկեղեցականաց թոչակները, զորս գերման կառավարութիւնը դրաւած և ի պահ դրած էր պետական Դրամատան մէջ։ Այս կերպիւ դրաւեալ թոչակներուն գումարն այժմ իրը 23 միլիոն մարքի կը հասնի։ Կաթոլիկ կուսակցութիւնն այժ գտնելով Վատիկանէն, պահանջեց որ այն միլիոններ ամբողջովին վերադարձուին կաթոլիկ կղերին։ Կառավարութիւնն հակառակեցաւ։ զի այնպիսի որոշում պիտի նշանակէր թէ կաթոլիկ եկեղեցականաց թոչակներուն դրաւումն ապօրէն գործ մ'էր։ Կառավարութիւնն այս պատժական անօրինութեան օրինաւորութիւնը պաշտպանելով, առաջարկեց այն դրամագլուխն փոխարէն անոր շահն, իրը կէս միլիոն մարք, ամէն տարի կաթոլիկ ժողովրդեան մէջ հանրօգուտ նպատակներու գործածել։ Իսկ դրամագլուխը կառավարութեան անօրինութեան ներքեւ պիտի մնայ, որպէս ցարդ։ Ռայխսթակը քուէարկեց կառավարական առաջարկը։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՒԷՐ ԱՌ Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ

Ամերիկա նորօրինակ նուէր մը կը զրկէ առ Պ. Կլատսթոն։ Զայնագիր գործի մը պատրաստուած է, յորում Միացեալ Նահանգաց ամէն նախարարք պիտի խօսին ի պատիւ Պ. Կլատսթոնի, գովելով նորա ձիրքերն և պանծալի արարքը։ Քանի որ գարձուի, ձայնագիրը պիտի կրկնէ նոյն ներբողելից խօսքերը՝ բուն իսկ խօսողներուն ձայնովն։ Այս կերպիւ պաշտօնական Ամերիկա իւր համակրանքը կենդանի ձայնիւ պիտի յայտնէ առ Պ. Կլատսթոն, Ովկիանոսի մէկ կողմէն միւսը։

—Միւս կողմէ, գնդապետ Կուրս, ներկայացուցիչ Պ. Իտիսբեի ի Լոնտոն, ձայնագիր գործոյ մը մէջ կը հաւաքէ աշխարհիս ամէն թղթատարական նախարարաց խօսքերն, և այս ձայնագիրը պիտի մատուցանէ Լոնտոնի քաղաքապետութեան, ի յիշատակ թղթատարութեան յրելեանին որ տեղեցաւ մտերս։

Ի ՊԵԼՃԻՕՒ

Պ. Լէոն Տրֆիւսոս ընդհանուր ընտրողութեան իրաւունք կը պահանջէ, այսինքն՝ ամէն չափահաս պէտք է ընտրող լինի, որպէս է Ֆրանսայի մէջ, մինչ ի Պելճիա անանք միայն կրնան քուէ տալ երեսփոխանի ընտրութեան որք տարին 42 ֆր. կը վճարեն իբրեւ ուղղակի տուրք։ Բաց ասոնք, պայման է որ կարդալ և գրել գիտնան։ Պ. Տրֆիւսոս քանի մը տարի յառաջ ընդհանուր ընտրողութեան առաջարկ մատուցեր Երեսփ. ժողովոյն, և երբ մերժուեցաւ՝ հրաժարական տուաւ։ Այս անգամ նորէն երեսփոխանական ընտրելի կը հանդիսանայ, և իւր յարուցած խնդրոյն վրայ ուշադրութիւն հրաւիրելու համար, հետաքրքրաշարժ հնարքի մը դիմեց։ Խնդրեց որ իրեն համամիտ գտնուողներ իւր ընտրական շրջանակին մէջ քուէ տան իրեն անխոնջ, առանց նեղասիրաց։ Քէ 19 ՁԷ է տուրքը կը վճարեն թէ ոչ, և առանց փոյթ ընելու թէ կառավարութիւնն օրինաւոր պիտի նկատէ իրենց քուէները թէ ոչ։ Այս կերպիւ 15,500 չափահաս մարդիկ քուէ տուին իրեն, այսինքն՝ շատ աւելի ընտրողներ քան օրինաւոր ընտրողաց թիւը։ Կը մնայ տեսնել թէ այս տարի աւելի յաջող ելք պիտի ունենայ իւր առաջարկ։

—Ֆրանսայի այգեպանք նորէն յուզման մէջ են։ Կորնթոսի և Թուրքիոյ չամիչներուն դէմ իրենց մղած հմտերական պայքարէն հաղիւ թէ հանդչած, կ'իմանան թէ Պէրլիզ, խորամանկ Պէրլիզ, մրցում կ'ընեն իրենց դէմ՝ սեղանի համար ընտիր թարմ խաղողներ պատրաստելով ամառ թէ ձմեռ՝ հակայ Ջերմանոցներու մէջ, և այս խաղողներ շատ կը գնահատուին թէ՛ ի Փարիզ և թէ ի Լոնտոն մեծագոյն պանդոկներու և ազնուական սեղաններու վրայ։ Պէրլիզ մաքսային պաշտպանութիւն չեն վայելեր, Ֆրանսայի գերազանց կլիմայն և հողն ալ չունին խաղողի համար, բայց և այնպէս խելքով և գիտութեամբ կը գերազանցեն այն Ֆրանսայի այգեպաններն որք թարմ խաղող կը ղրկեն ի Փարիզ։

—)(45)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԻԵԼԻԲԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Պէյդրիս ուրեմն իր խօսքը պատճառ էր, և իր կողմէ ո և է վնաս չկար։ Ուրիշ ատեն, պառնուհին հաւանօրէն չատ պիտի քննադատէր Անգլիայէն եկած հրաւէրին արժէքը։ Բայց եթէ արդի պարագայից մէջ իր եղբօրորդւոյն մեկնումը կը խանգարէր իր յատակաձեւերուն մէկ քանին և զինքը կը նեղացնէր չատ կերպով, միւս կողմէ զինքը կ'ապատէր այնչափ ծանր մտահոգութենէ մը որ սիրայօժար հաւանեցաւ։

Է

ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴԲ

Երբ Բրիէրոն Ժընէի դղեակէն մեկնեցաւ այս պարագայից մէջ, արդէն տասներկու օր կար որ Ժաք Ֆլաքիս հեռացած էր անկից, Բարիզ կանչուած ըլլալով իր Մառսէլ աղջկանն անհանգստութեանը պատճառաւ, որ բաւական երկիւղ պատճառած էր Օգէյլի կրօնաւորուհեաց, որոց քով գիշերօթիկ էր մատղաշ աղջիկը։ Տիկին տը Մոնդոռոն մեծ սրտնեղութեամբ տեսած էր նկարչին մեկնումն, որ անսահման կերպիւ կը յուզէր իր կենդանագրին աւարտումն, որուն վրայ իրաւամբ գոհ և հպարտ էր։ որովհետեւ այդ կենդանագրին մէջ ինքզինքը կը տեսնէր այնչափ նման որչափ իր հայելիին մէջ չեմ գիտեր ինչ առաւելութեամբ մը զոր հայելին յամառաբար կը զլանար իրեն և զոր արուեստագէտն իրեն տալու վճռանձնութիւնն ունեցած էր։

Բարիզ հասնելուն յաջորդ օրը, Ֆլաքիս գրած էր պառնուհւոյն թէ իր աղջիկն աղէկցած գտած էր, այլ սակայն իր բացակայութիւնը մէկ երկու շաբաթ պիտի տեւէր, որպէս զի, զայն վերստին գիշերօթիկ վարժարանը դնելէ առաջ, կարենայ բժշկաց պատուիրած զբաղումներն և մարմնակրթանքը տալ նմա։ Բրիէրոն, որ կը տեսնէր այս երկարաձգումէն հօրաքրոջն զգացած բուռն սրտնեղութիւնը, խորհուրդ տուաւ նմա որ նկարչին վերադարձը փութացնէ՝ հրաւիրելով զինքն որ պզտիկ հիւանդն իրեն հետ ժընէ բերէ՝ գիւղին լաւ օդը ծծել տալու համար։ Տիկին տը Մոնդոռոն, քիչ մը քրթմնջելով հանդերձ, հաւանած էր, և ըստ որում Բրիէրոն Բարիզն պիտի անցնէր՝ ի Պուլոնեը նաւ նստելու համար, պատուիրած էր նմա որ անցած ատենն այդ հրաւէրն հաղորդէ Ֆլաքիսի։

Երբ Բրիէրոն կանխաւ ծանոյց իր բարեկամին մեկնումն յԱնգլիա և մէկ քանի շաբաթ անդ մնալու դիտաւորութիւնը, Ֆլաքիս չկրցաւ ծածկել սաստիկ զարմացում մը։

—Բայց, ըսաւ, ո՞ւր մնաց ամուսնանալու դիտաւորութիւնդ։

—Իմ ամուսնանալու դիտաւորութիւնս, սիրելիս, պատասխանեց Բրիէրոն, օգը ցնդեցաւ։ Հեռուէն, ամուսնութիւնը բաւական հրապուրիչ պատկեր մը երեւցած էր ինձ, ինչպէս իմ տարիքս ունեցող շատ մարդոց ... բայց, ցորչափ կը մտանայի անոր, սպինքսի և ցնորքի ձեւեր կ'առնուր որք մտածել տուին ինձ ... ի մի բան, երբ ուրբ արգելքին վրայ կոխեցի, զգացի որ իմ միջոցներէս շատ վեր էր։ Կը մերժեմ այդ ամուսնութիւնը, և վերբստին ձեռք կ'առնում ազատութիւնս։

—Իսկ հօրաքոյրնդ։

—Հօրաքոյրս քիչ շատ կը համակերպի ... բայց զձեզ կ'ուզէ, եւ որպէս զի ո եւ է առարկութիւն չկարենաք ընել, կը խնդրէ որ հետերնիդ տանիք ձեր պզտիկ Մառսէլը, որ առողջութիւնը պիտի չտիկ հոն անտառներուն մէջ վազվզելով։

Այս չնորհալիր հոգածութեան համար իր երախտագիտութիւնն յայտնելով հանդերձ, Ֆլաքիս բաւական վարանում եւ շուարում ցոյց տուաւ։ Բիէռ պնդեց. վրատհութեան արժանի սենեկապանուհի մը պիտի ըլլար՝ մանաւանդ պակաս հոգ տանելու պզտիկ աղջկան և խնամելու։ բժիշկը պիտի գար ամէն առաւոտ տեսնել զինքը, եթէ նիս 5/17ին ազգային մեծ ժողով մը գումարել ի Հերմանշթատ, որ Թրանսիլվանիոյ սաքսոնական մասին կեդրոնն է։ Այս ժողովոյ պիտի մասնակցին Հունգարիոյ խորհրդարանին վեց երեսփոխանք, բազմաթիւ բողոքական հովիւք, դասախօսք, փաստաբանք և բժիշկք, ամենքն ալ հպատակութեամբ մաճառ, բայց ցեղով ու լեզուաւ սաքսոն, և կրօնքով բողոքական։ Ժողովականաց մէջ պիտի գտնուին նաեւ դատաւոր մը և զօրավար մը, նմանապէս սաքսոն։

ՄԱՆՇԻ ՏԱԿԷՆ

Այս տարի եւս Մանշի թիւնէլին խնդիրն Անգլիոյ երեսփ. ժողովոյն մէջ վիճաբանութեան նիւթ եղաւ։ Նոյն պաշտպանք պաշտպանեցին ծրագիրը, նոյն հակառակորդք՝ մերժեցին։ 153ի դէմ 234 քուէով մերժուեցաւ երկաթուղւոյ ընկերութեանց մեծանուն ներկայացուցիչ Սրբ Լ. Ուօթքինի առաջարկն, որ խորհրդարանէն արտօնութիւն կը խնդրէր յառաջ տանելու պեղումները Մանշի տակէն, իբրեւ նախնական քննութիւն մտադրեալ փապուղւոյն (թիւնէլ) շինութեան համար։ Այս քննութիւնք արդէն օգտակար եղան, Մանշի ներքեւ ածուխի հարստահանքի մը գոյութիւնն ապացուցանելով։ Թէեւ զինուորական ճարտարութեան կարելի է ՝ի՛բրէ և ուզէ փակել այս ընդծովեայ ճամբան, կամ ջրով ողողել զայն, բայց Անգլիացիք իրենց հայրենեաց ապահովութեան համար տակաւին կարեւոր կը համարին ովկիանու արծաթեայ շղարշով մը պատած մնալ։ Անգլիացիք ամենէն առաջ գործնական մտայուր ժողովուրդ են, և բանի զինուորագրութեան եւրոպական գրութեան ծանր բեռին ներքեւ չմտնելու համար, նախաձեռնած կը համարին ծովով չշրջապատուած մնալ, որով իրենց պաշտպանութեան գլխաւոր միջոցը կը մնայ նաւատորմն, և իրենց հակառակորդք կը հարկադրին նաւատորմի զօրութեամբ անեթ ճակատիլ իրենց դէմ։ Արդ, Անգլիոյ ֆիզիքական և բնական յարմարութիւնք այնպէս են որ միշտ ուրիշ ամէն ազգէ աւելի կարող է զօրաւորագոյն նաւատորմ ունենալ։ Մինչ եւրոպական ազգեր բռնի զինուորագրութեան մարդկային և դրամական լուծին ներքեւ կը ճնշուին, յորմէ իրենց արտադրութիւնք և վաճառականութիւնն եւս կը վնասուին, Անգլիա, շնորհիւ իւր կղզիացեալ դրութեան, զերծ կը մնայ այն անպատեհութիւններէն, և իրը 300 հազար զօրքով, որոց ամենքն ալ կամաւոր են, շատ աւելի ընդարձակ երկիրներ կը կառավարէ քան եւրոպական ազգեր իրենց երեք-չորս միլիոն զօրքերով։—Այսպէս կը խորհի Անգլիացւոց մեծամասնութիւնն, եւ ինչ որ ալ ըսուի, կ'երեւի թէ դաղափար չպիտի փոխեն։ Ֆրանսացիք կը ծաղրեն Անգլիացւոց երկչոտութիւնը, բայց Ֆրանսացիներէն զատ ուրիշ ազգ մը չպիտի ծիծաղէր՝ կարծենք։ Պ. Կլատսթոն, իւր նախկին համազմանց հաւատարիմ մնալով, այս տարի եւս պաշտպանեց ընդծովեայ ճամբուն առաջարկն, և այս առթիւ ֆրանսական ազգին և իւր կառավարութեան գովեստն ըրաւ, մինչ մեռ մը Անգլիացիք, Ֆրանսացւոց բնաւորութեան վրայ անվստահ, կը կարծեն թէ վապուրին չնուաելուն պէս Ֆրանսացւոց առաջին գործը պիտի լինի երեսնց ստուար բանակը Մանշի տակէն անցունել և Մեծին Բրիտանիոյ տիրել յանկարծ։ Ֆրանսացիք այնքան անպարկեշտ ժողովուրդ չեն, ըսաւ Պ. Կլատսթոն։ Շատ Անգլիացիներ Պ. Կլատսթոնի չափ ֆրանսասէր են, բայց խոհեմութիւնն ապահովութիւն է կ'ըսեն։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

1870ին, երբ Գերմանիա յապուշ կրթեց քաղաքակիրթ աշխարհը՝ պատերազմի հրատարակութեան օրէն հաղիւ երկու շաբաթուան մէջ իւր զօրութեանց մեծագոյն մասը կեդրոնացնելով սահմանագլխին վրայ և ի Ֆրանսա արշաւելով, ինն երկաթուղիներ միայն ունէր, որք Արեւելքէն (Գերմանիա) Արեւմուտք (Ֆրանսա) կ'երթային։ Հիմակ այն ինն դիծեր տասն և վեց եղած է, և տասն և ինն դիծեր ալ ճիւղեր ունին դէպի Ռէն գետ։ Ասով հանդերձ, ահա՛ պատերազմական նախարարն Գերմանիոյ որ անցեալ շաբաթ օր Ռայխսթակի յանձնաժողովոյն ներկայանալով, երկու հարիւր միլիոն մարք խնդրեց՝ «զինուորական նոր երկաթուղիներ չինելու համար դեպ ի Ֆրանսական սահմանագլուխն»։

ԿԱԹՈԼԻԿ ԿՂԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ռայխսթակը վիճաբանեցաւ սա խնդրոյ վրայ թէ ի՞նչ նպատակի պէտք է գործածուին գերման կառավարութեան դէմ ըմբոստ ընթացքի մէջ գտնուած կաթոլիկ եկեղեցականաց թոչակները, զորս գերման կառավարութիւնը դրաւած և ի պահ դրած էր պետական Դրամատան մէջ։ Այս կերպիւ դրաւեալ թոչակներուն գումարն այժմ իրը 23 միլիոն մարքի կը հասնի։ Կաթոլիկ կուսակցութիւնն այժ գտնելով Վատիկանէն, պահանջեց որ այն միլիոններ ամբողջովին վերադարձուին կաթոլիկ կղերին։ Կառավարութիւնն հակառակեցաւ։ զի այնպիսի որոշում պիտի նշանակէր թէ կաթոլիկ եկեղեցականաց թոչակներուն դրաւումն ապօրէն գործ մ'էր։ Կառավարութիւնն այս պատժական անօրինութեան օրինաւորութիւնը պաշտպանելով, առաջարկեց այն դրամագլուխն փոխարէն անոր շահն, իրը կէս միլիոն մարք, ամէն տարի կաթոլիկ ժողովրդեան մէջ հանրօգուտ նպատակներու գործածել։ Իսկ դրամագլուխը կառավարութեան անօրինութեան ներքեւ պիտի մնայ, որպէս ցարդ։ Ռայխսթակը քուէարկեց կառավարական առաջարկը։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՒԷՐ ԱՌ Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ

Ամերիկա նորօրինակ նուէր մը կը զրկէ առ Պ. Կլատսթոն։ Զայնագիր գործի մը պատրաստուած է, յորում Միացեալ Նահանգաց ամէ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեսփոխանական բաշխման ցուցակին առթիւ Խառն ժողովոյ կողմէ կազմեալ յանձնաժողովը երէկ առաւօտ ի Նիստ դումարեցաւ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ ընդ Նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պարիրաբ Հօր։

Ներկայ էին Վսեմ. Նուբեան էֆէնտի, Վսեմ. Գարբիել էֆէնտի Նոբատունկեան, Աղն. Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան, Յովհաննէս էֆէնտի Թորոսեան և Ռէթէոս էֆէնտի Պէրպէրեան։

Յանձնաժողովը նկատողութեան առաւ Խառն ժողովոյ կողմէ յանձնարարեալ օրինական հինգ կէտեր, որք կը վերաբերէին երեսփոխանական բաշխման ցուցակի խնդրոյն և ընտրութեան հիման։

Յանձնաժողովը մանաւորաբար ըղբաղեցաւ առաջին կէտի քննութեամբ, որ կը վերաբերէր ընտրողաց հանգամանաց եւ ընտրութեան հիման, եւ յետ երկար խորհրդակցութեանց կարծիք յայտնեց թէ Սահմանադրութեան 65 րդ յօդուածի տրամադրութեան համեմատ, ընտրողք պարտաւոր են 75 դրչ. ազգային տուրք վճարել, հետեւաբար անոնք միայն կրնան մասնակցիլ երեսփոխանական ընտրութեանց, որք այս տուրքի վճարումն ապահովցուցած են։

Երկրորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի առաւօտ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Դատական նախարարութիւնը, պաշտօնագիր մը ուղղելով Ամեն. Ս. Պարիրաբ Հօր, հաղորդած է կայս. այն իրաւէն, որուն համաձայն համազգային անկիւնացի հաստատութեան համար տնօրէն ժողով մը կազմուած է Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ և այդ ժողովոյ պիտի մասնակցին մայրաքաղաքիս զանազան հասարակութեանց ներկայացուցիչք։ Դատական նախարարութիւնն յանձնարարած է Հայոց Պատրիարքարանի կողմէ նոր կայացուցիչ մը նշանակել այդ ժողովին անդամակցելու համար։

Ս. Պարիրաբ Հայրը սոյն պաշտօնագիրը պիտի ներկայացնէ Քաղաքական Ժողովոյ վաղուան նստին, յիշեալ ներկայացուցչի անուանման համար։

Ցնտեսական Խորհուրդն երէկ իւր շաբաթական նիստը կազմեց ի Պատրիարքարան ատենապետութեամբ Մեծ Միհրան էֆէնտի Սեթեանի և զբաղեցաւ այլ եւ այլ թաղային ու գտակային ինդիրներով։

Խորհուրդը նոյնպէս զբաղեցաւ կեդրոնական Մնտուկի նոր եկմացոյցին պատրաստութեամբ։ Եկմացոյցի պատրաստութիւնը պիտի աւարտի յառաջիկայ նստին։

Խորհուրդը տեղեկանալով որ Կէտիկ Փաշայի Թաղական Խորհուրդն, ըստ օրինի, եկեղեցւոյ բակին մէջ ի տես թաղեցւոց չէ դրած թաղային մատակարարութեան հաշուեցոյցն, որուն համար բողոքներ եղած էին, որոշեց խստիւ յանձնարարել նոյն թաղական խորհրդոյ որ հաշուեցոյցն անմիջապէս ի տես թաղեցւոյ դնել եւ մինչեւ քսան մէկ օր մնայ։

Խորհուրդը նկատողութեան առաւ Պոյաճը գիւղի եկեղեցւոյ շինութեան հաշուեցոյցն եւ որոշեց պաշտօնական ծանուցմամբ մը հրաւիրել գիմաղեցիս որ եթէ ո եւ է գիտողութիւն ունին որոշեալ պայմանաժամու մը մէջ ներկայացնեն զայն։

Օրթագիւղէն հետեւեալը կը հաղորդեն մեզ.

Երկուշաբթի առաւօտ Ս. Հռիփսիմեանց և Նեկտարենան վարժարանին մէջ, Սրբոց Հռիփսիմեանց ծանօթմութիւնը կատարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Գեր. Խրէն Նար-Պէյ Արքեպիսկոպոսին և ի ներկայութեան բազմաթիւ տիկնանց և տեսաց։ Հանդէսն սկսաւ Վեհ. Սուլթանին ձօնեալ երգով մը՝ զոր աշակերտուհիք երգեցին մխիթարեան ընկերակցութեամբ խնամակալուհիներէն Տիկին Անանա Վասիլեանի դաշնակահարութեան, յորմէ յետոյ երգեցին նաեւ Հ. Դեւոնդ Ակիշանայ «Ի Ս. Հռիփսիմէ» երգն որոյ գոգորիկ և դաշնակաւոր եղանակ մը յօրինած էր տաղանդաւոր սրուեստագէտ Մարտիկ էֆ. Ցակորեան։

Անցեալ տարի նոյնպէս ներկայ գտնուելով սոյն վարժարանին քանիներորդ Հռիփսիմեանց ծանուցագիր հանդիսնապատեհութիւն ունեցած էինք խանդիւ ծափահարել զԳ. Ներսէս Շահմամեանց որ Մուսայից հետ ընդ այեաս փոխադրեց զմեզ, երկնաշաւ վերելքի մը մէջ, չնաչխարհիկ ձայնիւ մը օրօրելով զմեզ։ կ'երեւի թէ խնամակալ Տիկնայք սոյն տպաւորութեան ներքեւ՝ այս տարի եւս երկուց աշակերտուհեաց երգել տուին Գ. Շահամեանցի «Ինչո՞ւ Մոռացաք» երգն ընկերակցութեամբ Օր. Զարուհի Գարբիէլեանի դաշնակահարութեան։

Վարժարանի բարձրագոյն կարգէն ըսկսեալ, մինչեւ նախապատրաստական կարգն աշակերտուհիք այլ և այլ արտասանութիւններ ըրին։ յետոյ ոմանք ծափերով քաջալերուեցան, իսկ դաշնակահարաց մէջէն անվերջանալի ծափերու տեղի տուին բաց ի խնամակալուհի Տիկին Անանա Վասիլեանէ և այցելու անդամք ի թիւս որոց նշանակելի էին Թահտաճեան, Մալէզեան և Որդուանի օրիորդները։

Ցաւարտ հանդիսին, վարժարանի դասախօսներէն Միհրան էֆ. Ասքանազեան ի գիմաց վարժարանի աշակերտուհեաց միոյն բանախօսութիւն մը արտասանեց որմէ յետոյ հանդէսը փակեցաւ նախագահ Սրբազանի քաջալերական խօսքերով և օրհնութեամբ։

Ցառաջիկայ կիրակի՝ Յունիս 3. Միացեալ Թաղիս Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Տօնին պատճառաւ Ամեն. Խրիմեան Հայրիկ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ։ Այս առթիւ Թաղական խորհրդոյս կողմանէ յատկապէս հրաւիրուած են մայրաքաղաքիս Դպրաց դասէն տասներկու ընտրելագոյններ, որք նոյն աւուր ժամասացութիւնը պիտի կատարեն սկիզբէն մինչեւ վերջը։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Գուզկունճուք և Իմատիյէ միացեալ թաղից

Ատենադպիր Ատենապետ

Պ. Կ. ՍԵՐՎԷՐԵԱՆ Ս. ՍԵՂԲՈՅԵԱՆ

1890 Մայիս 31, Գուզկունճուք

Բանկալթիի դերեզմանատան Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ ծօնախմբութեան առթիւ՝ Բերայի քարոզիչ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ անդ յառաջիկայ կիրակէ առաւօտ, 3 յունիս, ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Հռոմէական-Հայոց Պատրիարք Ազարեան Գերապայծառի քրոջ՝ հանգուցեալ Տիկին Աղաւնի Մարուշի յուղարկաւորութիւնն հանդիսաւոր կերպիւ կատարուեցաւ երէկ առաւօտ ի Բերա Հայ-Հռոմէական ազ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ։ Դագաղը ծածկուած էր երեսուն եւ աւելի պսակներով, որք զրկուած էին Ազարեան ու Մարուշեան ընտանեաց բարեկամաց կողմէ։ Յուղարկաւորութեան ներկայ էին բազմաթիւ եկեղեցականք, Հայ-Հռոմէական երեւելիք, օտարազգիք և ժողովրդեան խուռն բազմութիւն։

Ցաւարտ եկեղեցական արարողութեանց, յուղարկաւորք Պատրիարքարան ելնելով ցաւակցութիւն յայտնեցին Ազարեան Գերապայծառին, Ազարեան Մեծ. Եպարշ և հանգուցեալ տիկնոջ ամուսնոյն՝ Մարուշեան Դրիգոր էֆէնտիի։

Յետոյ դագաղը կառք մը դրուելով Պէշիկթաշի փոխադրուեցաւ և անդ մարմին ամփոփուեցաւ յատուկ դամբարանի մը մէջ։

Ազգ. Կեդր. Վարժարանի տարեկան քննութիւնք պիտի սկսին վաղը, 1 յունիս, և պիտի տեւեն մինչեւ 30 յունիս։ Կարգացոյցը պիտի հրատարակենք վաղուան թուով։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԹԱԳԻՒՂ, 31 Մայիս

Վենետիկէն վերադարձիս կը գտնեմ Աբէ-Եէլի մէջ պաշտօնական հերքում մը իմ մէկ թղթակցութեանս այն մասին ուր ըսած եմ թէ՝ Տ. Ազարեան Պատրիարք չէ շնորհաւորած Մխիթարեան ուրիշ երկու վարդապետներու յիսնամեակն որ կը բոլորէր նոյն մայիս 13|25ի օրն։

Այդ շնորհաւորական նամակներն արդարեւ հասան ի Ս. Ղազար, այլ հասան ճիշդ այն օրն երբ ես անտի կը մեկնէի Պոլիս Ղազար եթէ Հ. Ակէմեան իմ տեղս ԸՆԼԱՐ պիտի կրնար գուշակել մայիս 13ին թէ մի շաբաթ վերջ Տ. Ազարեան Պատրիարք պիտի մտաբերէ շնորհաւորել միւս երկու յոբելեարներն ալ։

Հ. Մինաքեան որ Տ. Ազարեան Պատրիարքի ներկայացուցիչն էր մայիս 13ին, բնաւ բերանը չը բացաւ և շնորհաւորական բառ մը չ'արտասանեց ոչ Հ. Աբր. Ճարեանի, ոչ Հ. Ղ. Լազեանի։

Տ. Ազարեան Պատրիարքի ներկայացուցչին այս լռութիւնը ինչպէս նաեւ առ միւս յոբելեարս նամակներու չգոյութիւնը կ'ապացուցնէ թէ Տ. Ազարեան Պատրիարք ինքն եւս միայն կը շնորհաւորէր զՀ. Ակիշան իբր երեան մարդ։

Լաւագոյն չէ՞ր այս ճշմարտութիւնը պարզապէս խոստովանիլ։

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԽՄԱՊԵՏԻՆ, 23 Մայիս

Խմբագրի Ս. Ներսէսեան ազգանուն վարժարանի Խնամակալութեան ի Նպաստ՝ իւր Նախագահ Ազն. Տիկին Անանա Սեւանեանի ձեռամբ հետեւեալ նուիրատուութիւնքն եղած լինելով, Խնամակալութիւնս ըստ շնորհակալութեամբ ի հրատարակութիւն կուտայ ազնիւ նուիրատուից ցանկն։

Ի դիմաց Տիկնոջ Խնամակալութեան

Ատենադպիր Ատենապետ

ԴԵՐԵՆՆԻՌԻՆ ԳԱԼՈՒՈՅԵԱՆ Ի. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵՆԱՆ

Ազն. Տիկնաց

Անանա խանում գոհ. արժ. 540, Նեկտար Գաղպեան 120, Զաուշա Նգնեան 120, Արաեմ Նգնեան 120, Գուհի Հայրեան 120, Վերբինէ Խանում 108, Սրբուհի Հասան 270, Վարդուհի Ագնուսրեան 108, Եղանուհի Ցարբեան 108, Տիրուհի Բրուֆիսիսեան 108, Թագուհի Ներսէսեան 60, Օգնէ Նանիկ Ներսէսեան 60, Հանգուստիկ Նեկտար Զուռնեան 60, Վերբինէ Գաղասեան 60, Գայիանէ Ալչանեան 60, Թագուհի Բուռնազեան 60, Բարեւ Աճէսեան 60, Պեռազիս Ինճէեան 60, Սոֆի Հասենան 60, Թամէլա-Շաքիանը 60, Ֆուլի Մաքսուտ 60, Եղանուհի Հասենան 40, Սրբուհի Ալչանեան 60, Շաղուրզի 60, Վերոնիկ Մաքսուտ 60, Մաքրուհի Գասպարեան 40, Մարի Նորատունկեան 53, Սոֆի Յովսաբեան 30, Իսաբեհի Մուրատեան 30, Նեկտար Փանոսեան 20, Եղանուհի Նեվրուզ 20, Օրիորդ Ագապի Զարուքեան 60, Թագուհի Առաքելեան 24, Վասիլուհի Մարկոսեան 20։

Գումար 2899

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆԷ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սեբաստիոյ Նախնական դատարանի պատժական Ճիւղին Նախագահ ան ուանեցաւ Ահմէտ Շեվկէ էֆէնտի, Նախագահ պատժական Ճիւղի Նախնական դատարանին Նիկոմեդ։

Դոսովայի Եէնիբազար գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ապտուլլահ էֆէնտի, Նախորդ գայմագամ Զաֆրանպոլի։

Պէրութի Աքեա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ապտիանէլամ էֆէնտի, գայմագամ Սաֆտի։

Նոյն Նահանգին Սաֆտ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ահմէտ Շիւքրի էֆէնտի, գայմագամ Աքեան։

Սալիսէի ատիճան տրուեցաւ Այտընի Գասապա գաւառակին գայմագամ Իսմայիլ Հաղգը էֆէնտիի, Գասթամունիի Կէրէտէ գաւառակին գայմագամ Նիազի էֆէնտիի և Ղալաթիոյ մաքսատան խուզարկող պաշտօնեայ Ալի Ռիզա պէյի։

Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Թոմաս տը Սավուա իշխանին, հօրեղբօրորդի Իտալիոյ թագաւորին։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ն. Բարձրութեան առաջին Թիկնապահ Կապլէաթի կոմսին և Լատալի պէյճիական դեսպանատան Նորընտիր խորհրդական Գ. Կիկեոմի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ մայրաքաղաքիս իտալական դեսպանատան խորհրդականին։

Երրորդ կարգի Միճիտիէ՝ Թորլոնիա իշխանի երկու որդւոց ճիւղական ու Բարլը Թոռլոնիա իշխաններուն։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Իրաւագիտական վարժարանի չրջանաւարտ Հիւսէին Ղալիպ էֆէնտիի։

Այլ և այլ կարգի պատուանշանք Թոմաս տը Սավուա իշխանին հետեւորդաց և իտալացի ծովային սպայից ոմանց։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ Կրէտէի խնդրոյն վրայ կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Կրէտէի կուսակալի փոխանորդ և արտասովոր հրամանատար Շաքիր փաշա պահ մը ներկայ գտնուեցաւ խորհրդակցութեանց։

—Նախարարաց Խորհրդոյ ի Նիստ դումարած պահուն, Վեհ. Սուլթանի սենեկապետներէն Պէսիմ պէյ Բ. Դուռը գնաց և Ն. Վեհափառութեան ինչ ինչ հրամանները հաղորդեց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

—Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա տակաւին ապաքինած չըլլալով, ներկայ չկրցաւ գտնուիլ նախարարաց Խորհրդոյ երեկի նստին։

—Նախարարաց Խորհրդոյ դումարուումէն յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարն երկար խորհրդակցութիւններ կատարեցին։

ՎՍԵՄ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՇԱ

Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ երեկ իւր պաշտօնատեղին չգնաց։

ՕՍՄ. ՊԱՐՏԱՏՈՄԱՐ

Անցեալ օր պաշտօնական յայտարարութեամբ մը ծանուցուեցաւ թէ օսմ. պարտատոմսերու փոխանակման համար սենեկներու, մոնոխրոմներու և ներքին փոխառութեանց արժէթղթոյ տեսարք, պարտին ներկայացնել զայս Ելմտական պաշտօնատան մէջ կազմեալ յանձնաժողովին, ի ձեռին ունենալով թղթին իմամին կամ մուխթարին մէկ ծանօթագիրը։

Արդ, այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ ուրիշ պաշտօնական յայտարարութիւն մը կը ծանուցանէ թէ միայն Լոնտոն ձեռքով, Մոնպէրէլէ և Մոնթրէալ կոչուած արժէթղթերու տեսարք պարտին իմամներու և մուխթարներու կողմէ առնուած ծանօթագիրը նախապէս վաւերացնել տալ իւրաքանչիւրն իւր ըն նակած տեղւոյն թղթապետութեան և այնպէս ներկայացնել Մալիէէ մէջ կազմեալ յանձնաժողովին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻՍ

Կը յիշուի թէ Ֆրանսայի Պ. Վիժիէ մինիստրոյ խնդրած էր կայս. կառավարութենէն ասիական ու եւրոպական երկաթուղիները միացնել, կառախուսիները յատուկ շոգենաւոյ միջոցաւ Ցարտանելի մէկ եզերքէն միւսը փոխադրելով։

Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն քննելով այդ առթիւ ներկայացեալ ծրագիրը, Բ. Դրան մասայ զայն և նախարարաց խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ նկատողութեան առաւ։

—Բ. Դուռն հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան յղած է Պրիւսելի Բօքբրիլ ասն տնօրէն Պ. Կրէնեռի ծրագիրն որուն համեմատ, ինչպէս երեկ ծանուցինք, երկաթուղի մը պիտի շինուի Փոքր-Ասիոյ հիւսիսային կողմը, Սինոպի նաւահանգիստէն մինչեւ Թօգաթ։ Սպասելով իր ստանալիք պատասխանին, Պ. Կրէնեռ Սեվաստիոյ ուղեւորեցաւ ուր մեծ գործարաններ ունի։

ԿԱՅՍ. ՆԵՐՈՒՄ

Վեհ. Սուլթանը ներում շնորհած է Ֆիլիբիսիս և Բաքչիսիս անուն երկու յոյներու օրք տարի մը առաջ ձերբակալուելով Ափրիկեան Տրիպոլիս աքսորուած էին։ Ամէնէի Բալիէնէնիս լրագիրը կ'ըսէ թէ կայսերական այս ներումը յոյժ լաւ տպաւորութիւն առաջ բերած է ի Յունաստան, և այս առթիւ կը գովէ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպան Պ. Մաւրօկօրդատօն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Լ. Հերբերտ կը հերքէ Մանչեսթրի այն լուրն, իբր թէ Բ. Դուռը ծանուցած ըլլայ Տէրութեանց թէ մտադիր է ազդագիր մը ուղղել պուլկար իշխանապետութեան և հրաւիրել զնա՝ յարգել Պերլինի Դաշնագրոյն տրամադրութիւնները։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄ

Թուրքիոյ մէջ հանքեր բանեցնող անձանց և ընկերութեանց կողմէ դիմումներ եղած են կայս. կառավարութեան՝ որպէս զի հանքաց շահագործման կանոնագրի կարգ մը յօդուածները բարեփոխուին, դիւրութիւն ընծայելու համար իրենց ձեռնարկներուն։

—Ցառուկ մասնախումբ մը Քարասի կ'ուղեւորի նահանգին Ֆրաթ կոչուած տեղւոյն բորակի զանազան հանգաց սահմանները որոշելու եւ միանգամայն քննութիւն մը բանալու համար հանքերը շահագործող անձանց դիւրացուց եւ մանաւանդ գաղթականաց հետ ունեցած յարաբերութեանցը վրայ։

ՇԱԲԻՐ ՓԱՇԱ.

Այս աւուր Թ-ուէն կը հերքէ Մանչեսթրի յիշուած մէկ զրոյցը, թէ Շաքիր փաշա յատուկ պաշտօնով Սոֆիա պիտի զրկուի։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՕՏՕՍԹՕ

Ռօտօսթոյէն կը գրեն թէ երկու ամսէ ի վեր համաճարակ հիւանդութիւն մը երեւան ելած է զոր քաղաքին բժշկաց ոմանք սատամքալին տենդ, ոմանք ժանտատենդ կը կարծեն և այլք՝ տարբեր հիւանդութիւններ։ Ամրան տաքերուն մօտենալուն պատճառաւ, ժողովուրդն որ մեծաւ մասամբ վարակուած է այս հիւանդութենէն, երկիւղի մէջ կը գտնուի։ Հիւանդութիւնը կ'սկսի տենդով մը որ 38½էն մինչեւ 40½ աստիճանի կը հասնի։ սովորաբար առաւօտները կը մեղմանայ և իրիկունները կը սաստկանայ։ Այս միջոցիս հիւանդներ կան որք 23 օրէ ի վեր անկողնոյ կը ծառային։ Տեղւոյն բժշկաց կողմէ որոշուած դեղերն ո՛ր և է արդիւնք չեն ունեցած։

Լ. Հերբերտ Ռոտոսթոյի թղթակիցն հաղորդելով սոյն տեղեկութիւնները, կ'ըսէ թէ ժամանակ է որ Կ. Պոլսոյ ձեռնհաս իշխանութիւնք ժամանակին միջոցներ ձեռք առնուն և փորձառու բժիշկ մը զրկեն, որպէս զի հիւանդութիւնն ուսումնասիրէ և տեղւոյն բըժշկաց հետ խորհրդակցի արգիլելու համար հիւանդութեան ճարակումը 32,710 հոգիէ բաղկացեալ ժողովրդեան մէջ և թիրոլ չառլու համար որ Կ. Պոլիս փոխանցուի այն, առօրեայ հաղորդակցութեանց պատճառաւ։

Կը կարծուի թէ այս համաճարակ հիւանդութեան ծագման գլխաւոր պատճառներն են, դէշ տեսակէ դառնուկի մսերը զորս կ'ուտեն եղեր հիւանդք, չկրնալով եղան միս գտնել, ինչպէս նաեւ ըմպելի ջրոց հետ զանազան նիւթեր խառնուած ըլլալն։

Ատանայի նահանգին նստոյ (մասֆէլիք մասհրիէթի) Սրապոն էֆէնտի Պէկեան արձակուրդով մայրաքաղաքս եկած է։

—Սամսոն կղզւոյն ընդհ. ժողովը քուէարկեր է ընթացիկ տարւոյ եկամացոյցն, որուն եկամտից գումարն է 3,011,622 զուրուշ և ծախքը՝ 3,011,452 զուրուշ։

—Պրուսայէն կը գրեն թէ կուսակալ Մահմուտ փաշա այս երեքշաբթի օր ճամբայ ելեր է քննական պտոյտ մը կատարելու համար ի Միւդանիա և ի Պալըքէսիր։

Առաջին խոզակներն հասեր են արդէն Պրուսայի շուկան և լաւագոյն տեսակները կը վաճառուին եղեր քիլոկրամը 17½ֆէն 18½ զուրուշի։

—Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն որոշած է ընդարձակել Սէլանիկի մէջ հաստատեալ երկրագործական վարժարանի չէնքը, որովհետեւ բազմաթիւ աշակերտք դիմած են արձանագրուելու համար և արդի չէնքը բաւական չէ այդչափ աշակերտ պարունակելու։

—Պերութի գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ նահանգին նախնական դատարանի երկու հարցաքննիչ դատաւորք Ահմէտ Թէվֆիք ու Եօմէր էֆէնտիները հրաժարեցուցած են և դատաստանի պիտի ենթարկուին։

Պէրութի միւս լրագիրք ծանուցած են թէ նահանգին ոստիկանապետ Ճէմալ պէյն եւս դատաստանի պիտի ենթարկուի, սակայն գաւառական թերթը կ'ըսէ թէ այդ առթիւ կ. Պոլսէն ոչ է հրամանագիր եկած չէ կուսակալութեան։

—Ոստիկանութիւնն երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորեց կարգ մը վաղեմի չարագործներ, որոց մայրաքաղաքիս մէջ մնալն յարմար դատուած չէր։

—Պէրութի Նարէ անուն տեղը երկու նախնական վարժարանք հաստատուած են մին տղայոց ու միւսն աղջկանց համար։ Ճէնին անուն տեղն ալ երկրորդական վարժարանի մը հիմնարկութեան ձեռնարկուած է։

—Սդրումիցայէն կը գրեն թէ նախորդ շաբթուն հրդեհ ծագելով Պապիաք Թաղին մէջ, 25 տուն, 15 վաճառատուն եւ իսան մը մոխիր դարձեր են։ Նոյնպէս պարտէզներու մէջ գտնուած ձիեր այրեր են։

—Պետական Խորհուրդն ընդունելով Իզմիրի երեւելիներէն Մէհմէտ էֆէնտիի առաջարկը որով Այտընի նահանգին մէջ ալքօլի պատրաստութեան մենաշնորհ կը խնդրէր, նախարարաց խորհրդին մատուցեր է զայն։

—Հիճազի կուսակալութեան նախորդ տեղական Ցէշիմ պէյ, որ երկար տարեէ ի վեր հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։ կայս. հրամանաւ մարմինը պիտի ամփոփուի Ֆաթիհի մզկիթին մօտ։

—Հալէպէն կը գրեն թէ այս տարի կանոնաւոր անձրեւներ տեղացած ըլլալով, հունձքերը լաւ վիճակի մէջ են և շատ առատ պիտի ըլլան բաղդատմամբ նախորդ տարիներու։

—Դոսովայի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Բատովիչէի մէջ Պայրամի օրը տան մը սրահն, ուր բազմաթիւ կանայք հաւաքուած էին, չկրնալով տանիլ բազմութեան, փլեր է։ Մէկ քանի կանայք ծանր ու թեթեւ վիրքեր ստացեր են։

—Թագաւորութեան Բ. չրջանակի պաշտօնեայք մարտ ամսոյ սկիզբէն մինչեւ մայիս 27 գրաւած են 3047 օխա պակաս կշռող հաց, որոց 386 օխան բաշխած են Աքսէրայի հրկիզելոց և մնացորդն ալ այլ և այլ զաւառաց։

—Հելլենական նաւատորմն որ Պէրութի նաւահանգիստը կը գտնուէր, ընդ հրամատարութեամբ Պ. Սահիթուրխի, Բօռ-Սայտ և Ազեքսանդրիա ուղեւորեր է, ուստից Մալթա պիտի երթայ։

—Կայս. անձնական Գանձուն նախարարութիւնը հրահանգ զրկած է Պրուսայի կայս. կալուածոց տնօրէն Շէվքը պէյի՝ երկրաչափ Պ. Ռավօթի հետ պատրաստել քաղաքին ինչպէս նաեւ Միխալըճի մօտ գտնուած ճահիճներուն յատակաձեւն։ Ցայտնի է թէ այդ ճահիճները ցամքեցուցեալ որոշուած է, առաջարկութեամբ նահանգին կուսակալ Մահմուտ ճէլալէտտին փաշայի։

—Պուլկար-կաթոլիկներու Սէլանիկի եպիսկոպոսն Տ. Լազար Միլատինոֆ շնորհակալութեան ու երախտագիտութեան գիր մը մատուցած է կայս. կառավարութեան այն անդորրութեան ու երջանկութեան համար, զոր Սելանիկի ու չրջակայից Պուլկար կաթոլիկներ կը վայելեն շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին։

—Ոստիկանաց բարենորոգման համար կազմեալ յանձնաժողովը նախընթաց օր քննեց Բերայի ու Ղալաթիոյ պահականոցներն։ Ի մտոյ պիտի քննէ Գասըմ Փաշայի, Ցէրբիքէօյի, Ցընտրգլըի, Պէշիքթաշի, Օրթաքէօյի և Սկիւտարի պահականոցները։ Ցանձնաժողովն ութ-տասը օրէն իւր գործն աւարտելով, հարկ եղած ծրագիրը պիտի մատուցանէ ձեռնհաս իշխանութեան։

—Մաքրիքէօյի մէջ կառուցեալ դերձանի գործարանին բացումը յառաջիկայ շաբթուն մէջ տեղի պիտի ունենայ։

—Գոսովայի գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ հեռագիրի արտօնութիւնք կը խնդրուին տեսակ տեսակ հանքերու խուզարկութեան համար և թէ տեղական կառավարութիւնը կուտայ խնդրուած արտօնագրերը։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք Պոլսոյ Ավրաթբազարի կողմը մէկ քանի չարագործներ ձերբակալեցին որք ընկերութիւն մը կազմած էին և տուներ կը կողոպտէին։ Ասոնք վերջերս Պաղատատի նախկին կուսակալ Թագէտտին փաշայի ապարանքը մտնելով այլ եւ այլ արժէքաւոր նիւթեր գողցած էին։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՄԲ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴԻՊԼՈՄԱՏԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՆԱԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՋՕՐ. ԲԱՔԻՐԷԻԻ

ԳԵՐԼԻՆ, 11 Յունիս.—Նախարարապետ Զօր. Բաքիրէվի, պատասխանելով արիստոկրատական կուսակցապետ Պ. Ռիխթէրի հարցապնդման, յայտարարեց թէ «Ալլգեմ Լոռէնի սահմանաց վրայ անցագրոց վերաբերեալ նորահաստատ կանոնագրութիւնը ջնջել անկարելի է տակաւին երկար ժամանակ, որովհետեւ այդ կանոնագրութեան մէկ նպատակն ալ Ալլգաս-Լոռէնի գերմանացումը փութացնել է։ Գերմանիա չի կրնար թոյլատրել որ Ֆրանսական բանակին անդամներ բնակութիւն հաստատեն այնպիսի երկրի մէջ որ այսօր օրօրդութեան և զուարճութեան տեղի, բայց վաղը պատերազմի դաշտ կարող է դառնալ։ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութեանց մէջ գոհացուցիչ բարւոքում մը յառաջ եկած է։ Գերմանիա շատ պիտի ցաւի եթէ այս յարաբերութիւնք խառնվին։ Գերմանիոյ միջազգային յարաբերութիւնք Ֆրանսայի հետ աւելի փափուկ են քան ուրիշ ո՛ և է երկրի հետ։»

ՓԱՐԻԶ, 11.—1889ի Արուեստագնդեսին գլխաւոր չէնքերը պահպանել առաջարկող օրինագիծն ընդունուեցաւ ստուար մեծամասնութեամբ։—Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռիպօ բացատրեց այն պայմաններ որով Ֆրանսա հաւանած է եգիպտական պարտուց տոկոսին զեղչման և փոփոխման։ (Հեռագրական գործակալութիւնը կը բացատրէ թէ հեռագրին այն պարբերութիւնն որ անգլ. զօրաց յեգիպտոս ներկայութեան կը վերաբերի՝ անհասկնալի վիճակի մէջ հասած է Գործակալութեան։) Ի վերջոյ, Պ. Ռիպօ յայտարարեց թէ Ֆրանսա կը փափաքի յոյժ մտերմական յարաբերութիւններ տածել Անգլիոյ հետ, բայց Ֆրանսա առանց բողոքի չի կրնար թողուլ Անգլիոյ հաստատումն յեգիպտոս։

ԲԱՐԻԶ, 11 Յունիս.—Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռիպօ, հարցման մը պատասխանելով, կարդաց եգիպտական կառավարութեան զրկուած ծանուցագիր մը։ Ծանուցագիրը կը հաստատէ թէ անգլիական գրաւումը առժամանակեայ է։ Ֆրանսական կառավարութիւնը չ'տարակուսիր որ Անգլիա չգործադրէ իր խոստումը՝ եգիպտոսէն ելնելու մասին։ Ֆրանսա կը փափաքի յոյժ սիրալիր յարաբերութիւններ տածել Անգլիոյ հետ, բայց չկրնար առանց բողոքելու թող տալ որ Անգլիա մշտապէս հաստատուի Եգիպտոսի մէջ, և զայդ յիշեցնելու ոչ մէկ առիթ պիտի կորսնցնէ։ (Բուռն ծափահարութիւն)։ Միջադէպը փակուած է։

ԲԱՐԻԶ, 11.—Ժոռնալ տը Տեբա, խօսելով Բանքի կոմսին շանախօսութեան վրայ, կ'ըսէ թէ Սերպիոյ նկատմամբ նախարարին յայտարարութիւնք ոչ է սպառնալիք չեն պարունակեր, հապա միայն քաղաքավար կշտամբանք մը, որուն չեչտն համաձայն է բանախօսութեան միւս մասերուն հաշտարար և խաղաղասէր բնութեան։

ՓԷՇԹԱ, 11 յունիս.—Հունգարական Պատուիրակութեան զինուորական յանձնախմբին մէջ, պատերազմական գործոց նախարարն յայտարարեց թէ զինուորական պահանջումները չէ կարելի զեղչել այժմ. կարեւոր յաւելումներ անհրաժեշտ են. հաւանօրէն հարկ պիտի ըլլայ ձեռք առնուլ խաղաղութեան ժամանակի զինուորական ոյժերուն յաւելման խնդիրը։ Աշխարհ համօրէն կ'աշխատի աւելցնելու զինուորական ոյժերը։ Աւստրիա-Հունգարիա չկրնար ետ մնալ։ զինուորական ելմտացոյցը նուազագոյն քանակութիւնը կը խնդրէ և ոչ է դեղչ չընդունիր։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 31 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս Լոնտոնի վրայ (Պանքայի)		109 3/8
3 » » » (Վենգիկի)		109 1/4
3 » Բարիզի » (Պանքայի)		23
3 » » » (Վենգիկի)		28 7 1/3

Օսմանեան Ֆոնտսիլիտէ

Սրէկ երեկոյ գոց. (Մեթաց. Ի. Մէրէթ		21 15
Գործարանի գոցուելէն վերջը	»	21 13 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւաւտեան գոցուելուս	»	21 15
Կէս օրին	»	21 15 1/2

ԻՍԹԻՊՐԱՍԷ ՖՈՒՖԻԼԻ

Սրէկ երեկոյ	61 18

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԿԱՆԱՑՔ

Շնորհիւ կայս. բժշկական վարժարանի, վկայեալ մանկաբարձ կանայց թիւը օր ըստ օրէ աւելնալու վրայ է, այլեւս բոլորովին անգործութեան կը դատապարտուին ինքնակոչ մանկաբարձուհիք՝ որք շատ անգամ օգուտէ աւելի մեծամեծ վնասներ յառաջ կը բերեն իրենց տգիտութեան պատճառաւ։ Երկար ատենէ ի վեր ի կիլիխանէ զինուորական բժշկական վարժարանի մէջ մանկաբարձութեան ճիւղ մը հաստատուած է, ուր կը յաճախեն ամեն ազգէ խառն տիկնայք և օրիորդք և կ'ուսանին մանկաբարձութիւն։ Ինչպէս ամեն տարի, այս տարի եւս վարժարանը ունեցաւ 70 ի մօտ շրջանաւարտներ, որոց մեծ մասը յոյն էին։

Ամեն անգամ որ այս ուսանողուհեաց կը պատահի՝ հայուհեաց փոքրամասնութիւնը ուշադրութիւնս կը գրաւէ, ինձ կը թուի թէ այս թերութիւն մեր կանայց աւելի անգիտակցութենէն յառաջ կուգայ քան թէ անոնց անտարբերութենէն և ծուլութենէն։ Առ այս պարաք կը համարիմ այդ վարժարանի վրայ պէտք եղած տեղեկութիւնները տալ, յուսով որ գոնէ օրն ի բուն դատարկ նստող և ապրուստի միջոցէ զուրկ հայուհիներէն շատեր պիտի փափաքին շարունակել այդ վարժարան և քիչ ժամանակի մէջ առանց դրամական զոհողութեան ձեռք ձգել արհեստ մը՝ որ ապրուստի ապահով և զօրաւոր միջոց մ'ըլլալէ զկնի նպատակ ունի նաեւ մարդկութեան ծառայել։

Վարժարանի դասախօսութիւնները տաճկերէն և յունարէն լեզուներով կը կատարուին, յոյնք իրենց զգալի մեծամասնութեամբ ստիպողութիւն յառաջ բերած են իրենց համար յունարէն դասախօսել տալ։ Դասախօսութիւնը բերանացի է, հետեւաբար գրել և կարդալ գիտնալ անհրաժեշտ պէտք մը չէ։ Վարժարանին շրջանն է երկու տարի, յետ որոյ վկայագիր կը տրուի։ Դասախօսութիւնը շաբաթը երկու անգամ տեղի կ'ունենայ երկուշաբթի և հինգշաբթի օրեր, ժամը 6 ին կ'ըսկսի և կը տեւէ 1-2 ժամ։ Վարժարանի համար որ և է վարձ և ծախս չկայ, միայն թէ շրջանաւարտ եղած ատեն վկայագրի համար խիստ փոքր գումար մը վճարելու է։

Վարժարան մտնելու մասին ալ մեծ դժուարութիւն մը չ'կայ, առանց ոև է քննութեան պատրաստուելու՝ մտնելու փափաքողը պարտաւոր է երկու վկայագիր ունենալ ի ձեռին, մին տեղւոյն Թաղ. Խորհրդէն՝ հաստատող թէ ինքն բարեբարոյ անձնաւորութիւն մ'է։ Իսկ միւսը այրէն, կամ հօրմէն և կամ մօտաւոր ազգականէն՝ յայտնող թէ իրենց հաւանութեամբ զինքը մանկաբարձութեան կուտան։ Ահա այս երկու վկայագրերը ստանալով մասնաւոր աղերսագրով մը դիմելու է բժշկական վարժարանի տեսչութեան՝ որ պարտաւորուածը կը տնօրինէ ընդունելութեան և արձանագրութեան համար։

Վարժարանի նոր ուսանողուհեաց արձանագրութիւնը քանի մ'օրէ ի վեր ըսկսած է, տակաւին 10 օրուան չափ միջոց կայ արձանագրուելու համար, յետ այնորիկ ներկայացողք չեն ընդունուիր։

ՍՏԵՓԱՆ Թ. ԹԷՐԶԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱԴՐ. ՊՈԼԻՍ, 28 մայիս

Նոր սերնդեան համար առաջին անգամ լինելով Ազգ. Սահմանադրութեան տարեդարձը կատարուեցաւ ի քաղաքիս խիստ փայլուն և հանդիսաւոր կերպով։ Թէեւ ասկից 29, 30 տարի առաջ անգամ մ'ալ կատարուեր է, սակայն նորա յիշատակը մի միայն տարէց ազգայնոց մտքերուն մէջ մնացած է։

Երէկ առաւօտ մէկին արդէն ազգայնոց բազմութիւն մը լեցուցած էր Ս. Կարապետի եկեղեցին, որ նոյն ժամայն ըսկսաւ պատարագի արարողութեանց։ Պատարագիչն էր վիճակիս առաջնորդ Գեր. Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Սուքիասեան։

Տարեդարձի հանդէսը կատարելու համար պէտք եղած պատրաստութիւնները տեսնելու համար Պատկ. Քաղաքական ժողովը կարգադիր մասնախումբ մ'ընտրած էր, որոյ Պատ. անդամք հանդիսավայր ընտրած էին Քաղաքիս ընտրելագոյն տեղերէն մին՝ Սարայ իչի անուանեալ զբօսավայրն։ Ժողովուրդն արդէն առաւօտէն սկսած էր Սարայ իչի դիմել, սակայն ժամը երեք ու կէսէն յետոյ բազմութիւնը գունդագունդ դիմել սկսաւ, ոմանք կառքերով և ոմանք հետիոտն։ Ժամը չորս ու կէսին ամէն դասակարգէ ազգայինք գըբաած էին հանդիսավայրն։ Հանդէսին կը նախագահէր Ս. Առաջնորդն, որ ժամը 3½ին քահանայից դասուն հետ բաղմած էր իրեն համար պատրաստեալ վրանին տակ որ ընտիր գորգերով և թիկնաթոռներով ծածկուած և զարդարուած էր։

Պատ. Մասնախմբի կողմէ երկու հարիւր հոգւոյ համար չքեղ սեղան մը պատրաստուած էր երկու գծի վրայ և այս գծերն աչքն ձախ ձգուած սեղանը կը միացնէին և մի սեղանի կը վերածէին. ահա այս միացման գծին վրայ ամպհովանի մը ճակատն կրելով Վեհ. Սուլթանի կենդանագիրն։

Ժամը ճիշդ 4½ էր։ Սրբազան նախագահն ամպհովանւոյ տակ հասաւ։ եղած հրաւէրին վրայ նահանգիս կուսակալ Վսեմ Հաճի Իզզէթ փաշայի կողմէ փոխանորդաբար եկող նահանգիս ոստիկան զինուորագլխաւորաւոր գնդապետ Զիհնի պէյ և քահանայից դասէն Արժ. Տ. Գէորգ, Տ. Մարկոս, Տ. Արիստակէս Կէլիկեան և Տ. Արիստակէս Ֆէյլեան հարք ընկերացած էին Ն. Սրբազնութեան։ Ս. նախագահն իրեն յատկացեալ տեղն բազմեցաւ, իւր ձախ քովը նստեցաւ գնդապետ Զիհնի պէյ, նոյնպէս սեղան բազմեցան Ադր. Պոլսոյ ազգային բարձր դասէն բազմաթիւ ընտանիքներ։ Սեղանին ներկայ էին նաեւ Գաւառ. ընդհանուր և Քաղաքական Ժողովոց աշխարհական անդամներէն Տեարք Սահակ Պարոնեան, Խաչիկ Հովուեան, Ստեփան Թորոսեան, Կ. Բանթիկ, Յարութիւն Ունճեան, Տիգրան Քիւչիւքեան և Ռուբէն Բէրէչտէճեան։

Առաջին սեղանէն յետոյ երկրորդ սեղան մըն ալ պատրաստուեցաւ. ուր Քաղ. Ժողովոյ Պատ. անդամներէն ոմանք և կարգադիր մասնախմբի անդամք բազմեցան։ Արշակուհեանց, Հռիփսիմեան և Թորգոմեանց վարժարանաց աշակերտուհեաց համար ալ սեղաններ տրուեցան։

Ինչպէս հանդէսի սկզբնաւորութենէ մինչեւ վերջը նմանապէս սեղանի միջոցին յատկապէս վարձեալ նուագածուք Ազգ. վարժարանաց աշակերտաց և աշակերտուհեաց ընկերակցութեամբ անընդհատ Ազգային և Եւրոպական եղանակներ և երգեր նուագեցին. այս երաժշտութեանց մէջ վեհ. Սուլթան Համիտ կայսեր անուան ձօնեալ երկու երգերն որք պատրաստուած էին Ս. Թէոդորոս եկեղեցւոյ բազմաշխատ երաժշտապետ Փափազեան Յարութիւն էֆ.ի կողմէ, բազմութեան ուշն հրաւիրեցին և բուռն կերպով ծափահարուեցան։

Սեղանէն յետոյ ի դիմաց երկրորդ զօրաբանակի հրամանատարին Ն. Վսեմութեան առաջին թիկնապահ և փեսայն դեր-գնդապետ Մուխլիս պէյ հանդիսավայր հասաւ և Սրբազան Առաջնորդ Հօր և Պատկ. Քաղաքական ժողովոյ Պատ. անդամց կողմէ ընդունուելով մեծարուեցաւ։ Հետզհետէ հասան նաեւ Էվկաֆի հաշուակալ Շէվքը էֆ., Թղթատարական և հեռագրական տնօրէն Խայրի պէյ, քաղաքիս նախագահ ատենի քաղաքական ճիւղին նախագահ Բաթիպ պէյ, Ռուսիոյ հիւպատոսին կինն Ազն. Տիկին Լիչին և այլ և այլ ազգէ պատուաւոր անձնաւորութիւնք որք նոյնպէս պատուով հիւրընկալուեցան։

Երեկոյեան դէմ գունդագունդ ամէն ազգէ դիմող բազմութիւնն եկաւ լցուց հանդիսավայրն։

Հանդիսավայրին ամէն կողմը վեհ. կայսեր և Սահմանադրութեան ձօնեալ վերտառութիւններ կային. օսմանեան դրօշակներն հանդիսավայրին փայլն ու շքեղութիւնն կ'աւելցնէին. նուագածուց և աշակերտաց համար պատրաստուած բարձր տեղը գրաւուած էր անոնցմէ։

Սարայ իչի մտնելու համար ի հնուց կառուցուած քարաշէն կամուրջին ներսի կողմը սեղան մը և վրան պնակներ դրուած էին, որոյ առիւ Քաղաքական ժողովոյ անդամներէն Սահակ Պարոնեան և Խաչիկ Հովուեան էֆէնտիք և Ֆընտըքեան Լեւոն էֆէնտի նստած ի նպաստ Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցին նուէր կը ժողուէին. այս նուէրին սիրայօժար մասնակցեցան հանդիսավայր դիմող ամէն Ազգայինք և այլ հասարակութեանց պատուաւոր անհատք որոյ գումարն յանգեցաւ 41 օսմ. ոսկւոյ։ Ինչպէս մուտքի հասոյթն նմանապէս սեղանի համար ծախսուած տոմսակաց և պիւֆէի հասոյթէն՝ ծախքերն հանելէն վերջը մնացեալ մասն յատկացած են Ազգ. Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին։

Օգուտածագիրս քանիցս ի Կ. Պոլիս ականատես եղած եմ Ազգային Սահմանադրութեան տարեդարձի հանդէսներուն, ուստի իրաւամբ կրնամ ըսել թէ քաղաքիս մէջ կատարուած սոյն հանդէսն հաւասար էր գրեթէ ի Կ. Պոլիս կատարուած տարեդարձի հանդէսին, շնորհիւ աջակցութեան Պատկ. Քաղաքական ժողովոյ և աշխատութեամբ և տնօրինութեամբ Պատ. Կարգադիր մասնախմբի որ արժանաւոր ատենապետն էր Հարենց Աւետիս էֆէնտի։

Հանդէսն ժամը 11½ին վերջացաւ անջնջելի յիշատակ մը թողլով բոլոր հանդիսականաց մտաց մէջ։

Կը յուսացուի թէ Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցին համար մօտաւորապէս 60-70 օսմ. ոսկի գումար մը պիտի մնայ։

ԴԱՐԱԹԱՇԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Տեղւոյս Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ հանդէպ գտնուած գետնոյն վրայ՝ որոյ մի մասն ասկից 12 տարի առաջ կայս. բարեխնամ կառավարութենէն և մի մասն ալ Մեծ. Աղամանեաններէ շնորհեալ էր, Թաղեցիք կը փափաքէին մի դպրոց կառուցանել, և արդէն այս նպատակի համար շնորհեալ էր յիշեալ գետինն։

Թաղեցւոց այս փափաքն բաւական տարիներէ անկատար կը մնար ինչ ինչ պատճառներով, որոց գլխաւորն էր դրամի պակասութիւնը։ Բայց այս վերջի տարիներուս մէջ Թաղու ազգայինք գրեթէ երապատիկ աւելցած լինելով, և այն տունն, որ իբր դպրոց կը գործածուէր, աշակերտաց թուոյն անբաւական գտնուելով, որ երկու սեռէ 100 ի կը հասնի, խորհուրդս Թուէս երկու տարի առաջ դիմեց քաղաքիս Գաւառ. Պատկ. վարչութեան և խնդրեց որ արտօնութիւն տայ հանգանակութիւն մը բանալու յիշեալ դպրոցի կառուցման համար։ Նոյն ժամանակի Պատկ. վարչութիւնն իրաց այս վիճակն ի նկատ առնլով խորհրդոյս յանձնեց մի ժապաւենեալ տումար և խորհուրդս մի կողմանէ հանգանակութեան ձեռնարկելով միւս կողմանէ շինութեան ըսկսաւ։

Հանգանակութիւնն ստորագրողաց թիւն լրացաւ, բայց չէնքն կիսաւարդ մընաց, և մինչ թաղեցիք ցաւ ի սիրտ կը նայէին այս կիսաւարտ չէնքին, ահա կը հասնին Պալեօղեան հարազատաց վսեմ. Մատթէոս և Աշնուազուշ Կարապետ էֆէնտիներու բարերար ձեռքերն, և որ յառաջ 200 արծ. մէճիտ նուիրելով հանգանակութեան մասնակցած էին՝ ինքնաբեր յօժարութեամբ յանձնառուցին լինին դպրոցի մնացեալ մասերն, այսինքն ծեփերն, դռներն և պատուհանները չինել տալու բարութիւնն ընել։

Թաղեցիք նոցին բարերարաց այս մեծ երախտիքէն շարժեալ խորհրդոյս միջոցաւ կուգան հրապարակաւ յայտնել իւրեանց խորին շնորհակալիքն առ երկուս հարազատս Պալեօղեանց։

Ի Դիմաց Թաղ. խորհրդոյ Գարաթաշի

Ատենապետ Քարտուղար

ԳՐ. Ց. ԲԱԲԱԶԵԱՆ Ս. Ց ԱՅՄԵԼԻԲԵԱՆ

1890 Մայիս 25

Գարաթաշ, Թաղ Զմիւռնիոյ

ՓԾՐԱՆՔ

Դարձեալ պանդուխտ զՀեր — Գործաւորական կեանք — Գործաւորն և գործաւորական ինդիր — Հաղուագէպ բացառութիւնք —

Շոգեկառքի բաղմոցին վրայ ընկողմանած հանգիստ կը սուրայինք Հայտար-փաշայէն դէպ ի Նիկոմիդիա լեռներու, հովտաց, ձորերու ու ժայռի ծերպերու մէջէն, երբ կառավարն յանկարծ գոչեց Տէրենէ՛։

Նիկոմիդիոյ գծին վրայ առաջին անգամն էր որ ականջիս հնչեց այդ անունը. դուրս նայեցայ պատուհանէն և նորահաստատ գաղթականութեան մը մէկ փոքրիկ մանրանկարն աչքիս դարկաւ։ Հիւղակներ, տնակներ, քարուկիր չէնքեր խառն ի խառն այլ բոլորն ալ ի նորոյ կառուցուած են անդ։ Նիկոմիդիոյ ամէնէն մօտ նոր հաստատուած կայան մ'է այն, ծովեզերեայ դաշտի մը վրայ. ժամանակին խոպան վայր մը այլ այժմ կեդրոնատեղի Փոքր-Ասիոյ երկաթուղւոյ շինուածանիւթոց փոխադրութեան. մեքենայներ, երկաթեայ լայն ու նեղ գծեր ամէն կողմ, կամուրջներու շինուածանիւթեր, շոգեկառքերու կազմածոյք, երկաթեայ ձողերու և գերաններու դէզերը կը ցցուէին թէ այդ կայանն մանաւորապէս գործի կեդրոն մ'էր։

Գործաւորաց խուռն ամբոխ մը գրաւած էր կայարանը, մանաւանդ Հայ բեռնակիր գործաւորներ որք տխուր հայեացքներով պիշ պիշ կը նայէին մեր կառախմբին և ոմանք իսկ խուլ հեծկլտանօք կ'արտասուէին և կարծես կ'ուզէին սրտի տըխուր շեշտ մը հասկցունել մեզ. հարցուցի թէ ինչո՞ւ կուլային. «Ա՛խ, ըսաւ անոնց մին, դեր Բարեղէ ընկերերով ամբարն դէլ զ-ԷԷրէ (chaux hydraulique) դուէէր վրաւոած պոհոն գեղն ելեցաս ու գալը մնացին, Բարեղ մեռաս ու մնացեր ալ կիսամեռ եմ։» Եւ հոն քիչ մը հեռուն ցոյց տուին դիակ մը, դէմքն ճմլած արիւնաթաթաւ և ծածկուած մաշած ադտոտ վերմակով մը. քանի մը ընկերներ շրջապատած կողկողագին կուլային ու զարիպի տխուր եղերերգով հառաչքներ կ'արձակէին. այդ դիակն և ողբեր կը խօսէին հոգւոյս և սրտիս, սարսեր էին զգացումներս, երբ շոգեկառքը սուլեց և սկսաւ յառաջանալ դէպ ի Նիկոմիդիա. և ես խորապէս զգածեալ աչքերս յառած Արփիարեանի Նամակին վրայ կը կարդայի, «Նորնիթոս թէ Փանամա քար մը վերցունես, հայու մը դիակ չ'պիտի գտնէ՞ս.» մեր ճակատագրին յատուկ ի՞նչ տխուր ճշմարտութիւն։

Երբ այսքան տխուր կը ներգործեն մեզ կեանքի այս պատկերներ, այն է զի կրկին տեսակէտի տակ կ'ազդեն մեր սըրտին և հոգւոյն. գործաւորական դժան կեանքն ու պանդխտութեան թշուառութիւն երկուքն միացած են մեր Հայ գործաւորի վրայ. ինչ որ միսիթարութիւն մը կրնայ ունենալ իւր մէջ գործաւորական կեանքն այլոց համար, պանդխտութեան դժբաղդութիւնը զայն ջնջած ու առաւել թշուառութեանց ծնունդ տուած է առ մեզ. Գործաւորական կեանքի աշխատութիւնք ամենուրեք կան, հոն ներքնոլի մը կը փլչի և հայրերու զաւակներ հոդերնուտակ կը ծածկուին, քիչ մը անդին կ-էչոն կը բռնկի կը պայթի և դժբաղդ հանքահաններ խեղդամահ կը կորնչին և հանքածուխն այդ հարիւրաւոր զոհերով նը-ուիրագործուած կուգայ շոգեկառքին հընոցին մէջ, կը չարժէ մեքենան և կը տանի զմեզ հանդիստ ի ծագս աշխարհի։ Անթիւ են այդ չարքաշ կեանքի աղէտքն ու դառնութիւնք և սակայն կը գտնուին հայրեր ու մայրեր և կամ պաշտպան ընկերութիւնք որք գէթ կը մեղմեն այդ թըշուառութեանց դառնութիւնքը և ընտանիքներ չեն մատնուիր բնաջինջ կորստեան։ Իսկ հայ պանդուխտ գործաւորն ենթարկուած է այդ ամէն տաժանակիր աշխատութեանց և դժբաղդութեանց՝ իւր հետ ունենալով անտէր պանդխտութեան սոսկալի թշուառութիւններն։ Կորնթոս, Փանամա, Տիրինճէ ամէն ուրեք կը մեռնին, կը դիակնանան Բարսեղներ, Մէկօներ, Խաչօներ, հայրենակիցք փոս մը կը տանին զայն և օրեր յետոյ էջլոշէ՛ի կամ ո և է միջոցաւ հայրենեաց մէջ ընտանիքը կ'իմանայ գժբաղդութիւնը, կ'այրիանայ կինն, կ'որբանան զաւակունք և կը մարի ծոխն արդէն չիջելուած։

* * *

Զեմ գիտեր թէ ի՞նչ տպաւորութիւն յառաջ բերաւ ի մեզ գործաւորական Դեսպանախորհուրդը որ գաղափարաց եւ յոյսերու փոթորկաց մէջէն գումարեցաւ ի Գերլին։ «Ջրի մէջ սրոյ այդ հարուածը», ինչպէս յորջորջեց զայն Երկաթեայ նախորդ նախարարապետը, գոնէ ընկերաբանական կամաւոր մը հանգամանքն ունեցաւ։ Թնդանօթաց բոմբիւններու եւ զինուց շառաչման լռութեան մէջ՝ հաղիւ ուրեմն լսուեցան գործաւորին մուրճին և խարտոցին ձայնը, որ կը կռանէ ու կը դարձնէ հնոցին եւ հալոցին առջեւ։ զոհողութիւն մ'եղաւ նա յանուն գործաւորութեան եւ պաշտօնական խոստովանութիւն մը գործաւորական կեանքի տառապանաց եւ թշուառութեանց։ իսկ մեք գիտեմք թէ հայ գործաւորի կեանքն մէն մի պարագայներն սև յատկանիշ մ'ունին. զի նա ամենուրեք պանդուխտ և օտար ըլլալով միանգամայն գործաւորական ամէնէն տաժանելի եւ արկածալից կեանքի մը ներկայացուցչն է։

* * *

Բաղդին ժպիտն կամ երկնից կատակն կրնան համարուիլ այն բացառութիւնք որով անչափ գործաւորներ ընկերութեան վերին աստիճանները կը բարձրանան. տխուր ճախողութեանց հակապատկեր մխիթարական իրողութիւն մըն ալ այս է և որոյ մէկ յիշատակը վերջերս տօնուեցաւ ի Լաբլաթա։

1826ին Բէնսիլվանիացի Ուիլեամ, Արժանթինի եղերաց վրայ Նաւարկութենէ մը ազատուելով, Քիլմար փոքրիկ քաղաքը կուգայ գլխիբաց, բոկոտն, մերկ ու անօթի. ճանապարհորդութեան դրամ չունենալով աղքատ գործաւորն անդ մնալ կը հարկադրուի։

Քառասուն տարի յետոյ կը լինէ Հարաւային Ամերիկայի առաջին երկաթուղին, կ'ստանձնէ Քիլիի երկաթուղեաց շինութիւնը, կը հաստատէ Լիվրբուլի և Փանամայի մէջ երթեւեկող շոգենաւուց ընկերութիւն մը և Քիլիի, Արժանթինի հրապարակներու վրայ նորա արձանն ամեր յառաջ կառուցուելէն ետքը այսօր ալ Լաբլաթա այդ մեծափարթամ անձին ի յիշատակ արձան մը կը կանգնէ։

Բայց մենք մեր հաւատքն այդպէս բաղդի յեղակարծ ժպիտներու և մեր յոյսն այդպիսի հազուագիւտ բացառութեանց վրայ չենք կարող հիմնել։

1890 մայիս 20 ԱՄՊԵՆՑ

ՄՏՔԻ ՄՇԱԿԸ

Բ.

Լրագրական շարժում Մշէն առաջ.— Հէռաֆոֆոյլ և Նազարեանց.—

Պրն. Մալումեան, Մշէն ու Արծրունին հրապարակի վրայ գնելէ առաջ, Յեռատարձ ակնարկ մը կը ձգէ 1847-1870. աչքէ կ'անցնի ամէն հանդէսները, թերթերն ու գործիչները. կ'քննէ այն գրական հողը, զոր ի վերջոյ Արծրունին պիտի գայ հերկելու իր Մշովը։

Թիֆլիզի մէջ առաջին հայ լրագիրն եղած է Կովչ-ը՝ շաբաթաթերթը, գրաբար լեզուաւ, այն «ընտրեալների համար, որ վենետկի Միաբանութեան գրքերի փիլիսոփայական և հնախօսական գրքերի սիրահար «հայկաբան» տիտղոսը կրող խումբ մը մարդիկ էին։ Ուրեմն շատ հեշտ է երեւակայել թէ ինչքան կը լիներ Կովչ-ի ազդեցութիւնը, եթէ աւելցնենք, որ գրաբար լեզուով հրատարակվող լրագրի էջերի մէջ տպագրվում էին գլխաւորապէս ոտանաւորներ, առակներ և մի քանի էլ պաշտօնական բնութիւն ունեցող լուրեր։» Կովկաս հրատարակած է 1847 թուին և ապրած երկու տարի։ 1850 թուին ի լոյս կ'ելլէ ԱբՊԷԷ,—ոչ Էջմիածնականն որ հիմնուած է 1868ին — և կ'ապրի մէկ տարի՝ Պատկանեան Գաբրիէլ Քահանայի խմբագրութեամբ, կոտրուած աշխարհաբարով։

Այս անյաջող փորձերու վրայ կը հանին յիսունի քաղաքական և մտաւոր շարժումները։ Եւրոպայի մէջ մտքերու եռացում, Ռուսաստանի մէջ դատաստանական Ռեֆ-ըֆի նախընթաց օրը, մեր Սահմանադրութեան խնդիրները 60 ի սկիզբները, Թիֆլիզի մէջ Ներսիսեան դպրոցը, հայ մտքերու ցնցում կը պատճառեն և նոր մտաւոր շարժում կ'սկսի այս անգամ։ Արովեան, Ռափայել Պատկանեան ապարէզ կ'ինչնեն, Նալբանդեան սպառնալից կ'երեւի հորիզոնին վրայ, Ս. Շահազիզեան իր քնարին վրայ կը դողացնէ։

Ոչ ոք չէ՛ կարող հոգուս նրպատակ Ճընչել, խորտակել բըռնութեան զէնքով։

Իր «Տխուր երգեր»ուն մէջ ալ կը հծծէ.

Ազնի՛ւ ընկեր, չը մոռանաս,
Անդաւաճան, ջերմ սիրով
Ես սիրել եմ իմ հայրենիք.—
Գընա՛ և դու նոյն շաւղով։

Ա՛յնուհետեւ իրարու կը յաջորդեն հանդէսներ,

1858ին Հէռաֆոֆոյլ ի Մոսկուա.
1858ին Մեշ ի Թիֆլիզ.
1859ին Ճռաֆոյ դրաբար լեզուաւ.
1860ին Կովչ.
1860ին Մոսկոյ Աղասի Բարիզէն ի Թէոդոսիա փոխադրուած.
1868ին ԱբՊԷԷ ամսագիրն Էջմիածնի. եւայլն։ Ասոնք կը նմանին—Հէռաֆոյլն ու Կովչը դուրս առնելով—գիսաւորներու օրք կ'երեւին ու կ'անհետին։ Մարկոս Ադաբեկեանի Կովչը համեմատելով «իր ժամանակի պահպանողական և նոյն իսկ յետադէմ օրգանների հետ, մինչեւ իսկ բաւական ազատամիտ էր համարվում, քանի որ այն ժամանակ վերին աստիճան ազատամտութիւն էր, դիցուք, կռուիլ զանազան նախապաշարմունքների դէմ, կամ պահանջել ոև է փոքրիկ կերպարանափոխութիւն դպրոցական կամ եկեղեցական հարցերի մէջ։» Այդ հրատարակութիւնն էլ, կը գրէ Մալումեան, չկարողացաւ պատրաստել ժողովրդի մէջ ընթերցողների մեծ շրջան. այդ պատճառով էլ չկարողացաւ երկար ապրել և մեռնելով չկարողացաւ մի հետք թողնել բուն ժողովրդի մէջ։ Ստեփաննոս Ստեփանեի «Հայոց Աշխարհն» (1865) աւելի բարեբախտ եղած է՝ իր խմբագրին տաք բնաւորութեամբը ազմուկ հանելով։ Ասոնց մէջ լաւագոյնն է Նազարեանցի Հէռաֆոյն որ սկսած է հրատարակուիլ ի Մոսկուա 1858ին և ապրած է մինչեւ 1864։ Այս հանդէսն իր գոյութեան վեցամեայ ընթացքին մէջ՝ բոլորովին նոր ուղղութեան հետեւած է «Վենդանի աշխարհաբար լեզուն գործածութեան մէջ մտցնելով և թէ, ըստ Դրիգորի Արծրունեայ, կրիտակական հայեացք գցելով մեր ազգային մի քանի հնացած հիմնարկութիւնների և գաղափարների վրա։ Դարանով բացատրվում է այն կատաղի թշնամութիւնն, որ յարուցից իր դէմ Նազարեանց իր գործունէութեամբ։»—Անկեղծ գրիչ մը պէտք է իր պաշտողներն ու նախանձոտները միանգամայն ունենայ. խաւարասէր կուսակցութեան վրայ սոսկում ձգէ, յառաջդիմականներուն խրախոյս ազդէ. այս, պէտք է օրհնեն ու անիծեն զինքը։ Եւ երանի՛ անոր որ օրհնուած ու անիծուած, երկծակէ զարնուած յաղթ նաւուն պէս՝ անխոտոր իր ճամբան կը շարունակէ պատուելով անդունդները, ծխանէն՝ ծուխ և ծոցէն շղթի արձակելով։ Բընարի վարժ ձեռքեր, բռնկած միտքեր, կրակոտ սիրտեր, Նալբանդեանէ սկսեալ Հէռաֆոյլի, ուած են իրենց երգը, շարժիչ զօրութիւնը, տաք գոլորշին, և հասարակութիւնը կամայ ակամայ ուշ կը դարձնէ այդ հրատարակութեան, որ «հոսանք մտցրեց Հայոց կեանքի մէջ, վերանորոգութեան հիմք դրեց և հեւանալով ասպարէզից՝ իր ետեւից թողեց կարմիր և փայլուն դիծ։» Նազարեանցի հանդէսը կը գադրի 1864ին, իր թերթերը մատենադարաններու մէջ կը մնան, բայց իր պաշտպանած գաղափարները կը մնան, և այս տեսութեամբ կրնայ համեմատուիլ այն հաղուագէպ մարդկներուն, որք գիշեր մը յանկարծ կը ցցուին հորիզոնին մէկ կողմը, երկա՛ր կը մնան և մեկնելէ ետքն ալ երեւակայութեանց վրայ անկորուստ կը թռչին՝ պատմութիւն մը թողլով։

Նազարեանց մեռաւ է 1879 ապրիլ 27 ին։ Անկէ ի վեր 11 տարի անցած է.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐԻԿԷՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՑԹ 1888 ՏԱՐՈՑ 2,085,347

ՆՕՐԹՀՐԷՆ ԷՇՈՒՐԷԱՅ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՑԹ 1888 ՏԱՐՈՑ 967,900

Ընկերութիւնքս պղտոյժէշ ուսեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար պիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած ՁՐԱՆԻՆ 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — Մ Ա Ր Ի Թ Ա Ց Մ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրամներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՄԵՐՕԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈՒ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եանեա, Բրէվէզա, Լօրոս, Միլվէ, Զաղօր, Քոնիչա մէկզըլէրինէ պուլունան հարիւանթը միրիյէ իչուն մահալինճէ մէկզէյի միւնազասայա վաղ օլունան չալիր վէ քիւահրն պուրաճա իթասրնա թալիպ օլանլարրն թարիխը իլանէն ելիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

29 մայիս 1889 — 526
Նո. 17 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈՒ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նէֆսի Սէլանիկ իլէ միւլհազաթը մէկզէրի ասքէրիյէսէ պուլունանաղ ասքէրի Շահանէնին պիր սէնէյիք իտարէսի իչուն Սէլանիկէ Ալամիրի ֆապրիգանրն իքինճի նումէրօ տագիգինէն ելթիթիաղ օլունան Նիւմունէսինէ միւթապէզ օլմազ իւզրէ պէհէր գէյէսի ելի պէշ փարայա թալիպի էօհտէսինէ օլուզ մայրսրն օթուզ պէրինճի կիւնիւ գապարը գաթիսի վերիլէճէկի վէ հաղիրանրն ի քինճի կիւնիւ եւզտէ պէշ թէնղիւի գապուլ օլունանաղը ճիհէթլէ ելթասրնա թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

29 մայիս 1890 — 527
Նո. 18 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈՒ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եանեա վէ միւլհազաթը օլան մէվգէի ասքէրիյէսէ պուլունանաղ ասքէրը չանանէ իչուն միւպայիա օլունանաղ բուզէնը սատէնին ֆիյաթը մալիմէսի իլէ թալիպլերի էօհտէսինտէ օլուզ մայիսին օթուզպիրինճի կիւնի իհալէի գաթիյէսի իճրա դէրլընանաղընտան ելթասրնա թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

17 մայիս 1889 — 522
Նո. 13 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈՒ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պիրինճի գէսրմ չափ վէ սրրա ալթընէդ վէ պէշլիք մէջէ էնվալի.

Պիրինճի գէսրմ կիւվէրթէլիք օնլէդ, սէֆիսիք, պէշլիք, իւչլիք լաթա էնվալի.

Պիրինճի գէսրմ մայունա վէ նէմցէ սրրա գալարարը էնվալի.

Պիրինճի գէսրմ չափ գօղուշ թահթալարը էնվալի.

Պիրինճի գէսրմ սանտրգէլը թահթալարը.

Ինչամէրը ասքէրիյէ լազմէսի իչուն իւչ եւզ ալթը սէնէսի գալէսինէ գատար ճէօթէ ճէսթէ ալընանաղ քէրէսթէնէն գմնրատօյա բաղթը գամնրնատա պալատէ էնվալի մուհարիբը օյուզը իւպէ գէսրմ գէսրմ մէվգէի միւնազատայա գմնուլարագ հաղիրանրն իւչունճիւ փատար կիւնի գարարը գաթիյէսի վէ իրթէսի կիւնի եւզտէ պէշ թէնղիւի գապուլ օլունանաղընտան թալիպ օլանլարրն չէ բաւթ վէ իպատ վէ մէգտարլէրինի անլամագ իւզրէ հէր կիւն ինչատթ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իլէմէլէրի իլան օլունուր։

27 մայիս 1889 — 523
Նո. 14 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈՒ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եվրոփաքեարի գաշարը ատէտ եէ. ամի եիւզ էլլի, պէհէրի սէբիլ զուրուշ.

Ֆուրչա ատէտ եէամի եիւզ էլլի, պէհէրի օն պէշ զուրուշ.

Եաւլար զնճէրի ատէտ եէամի եիւզ էլլի, պէհէրի սէբիլ զուրուշ.

Հալալի գէյէի ճէտիտ իքի պին պէշ եիւզ.

Եէրլի էրի գէյէի ճէտիտ եիւզ եէրմի պէշ.

Նիգամիյէ Սարաճխանէ անպարրնա մէուպատա օլունանաղ պէրվէչիպարա պէշ գալէմ էշնա ֆիրմանը մուրագամէլերի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուզ հաղիրանրն պէշինճի կիւնի դարարը գաթիսի վերիլէճէկի վէ հաղիրանրն ի քինճի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնղիւի գապուլ օլունանաղը ճիհէթլէ ելթասրնա թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

27 մայիս 1889 — 524
Նո. 15 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈՒ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գօսօվա ֆբրգաի ասքէրիյէսինտէ մէվճուտ հարվանաթի իչուն իւչ եիւզ ալթը սէնէսինտէ լուգումը օլանաղ օթուզ իքի դալէմ էշնա մուլթապիյէնին ելթասրնա թալիպ օլանլարրն իչապա թարիխտէն ելթիպարէն նիհայէթ պիր հաֆթայա մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

27 մայիս 1889 — 525
Նո. 16 — 3—3

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԳԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Գաղտնութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆՐԱՀԱՅՏ ԵՂԱՆԱԿ

Վիշիի հանասաուութեան մէջ, որ եւրոպայի նմանօրինակ լուսազան հանասաուութեանց մին է, ամէն տեսակ լոգարան և պաղ կը գտնուի պարէսի, ֆոյթէնի, դիզոնի ֆոյթարանց, սապոյթի, տեղրաֆիզբութեան, կոմբասի հիւանդութեանց բուժման համար։

Ամէն օր՝ մայիս 15 էն մինչեւ սեպտեմբեր 15՝ թատրոն և նուագահանդէս ի Քազինօ։ —Երաժշտութիւն պարտէզին մէջ։ —Ընթերցարան։ —Տիրոնց վերապահեալ սրահ։ —Խաղալ, խոսակցութեան և գնդակաւոր սրահներ։

ԱՄԵՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԿԸ ՏԱՆԻՆ Ի ՎԻՇԻ

Տեղեկութեանց համար դիմել առ. Ընկերութիւն, Պուլվար Մոնմարթր, 8, Փարիզ։ 427

Աստուածատր Ս. ՏԱՐԱՏԵԱՆ

ՏՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԻՆԵԼՔ ԻՐԱՑՈՒՐ

GUERISON Prompte et Certaine!

Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX

PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

ԸՆԴԱՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՅՆ Է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈՒԶԷՆ ՔԱՆԶՈՒՐԻՒ, Մեծ Փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԷԹՃԵՆՆ, Պոլիս, Պահչէ-Քարու, 18 64

ROB LECHAUX

LE SANG C'EST LA VIE!!

RÉGÉNÉRATION DU SANG PAR LE

ROB LECHAUX

AUX JUS D'HERBES

DÉPURATIF INCOMPARABLE

Sucs Végétaux concentrés de CRESSON et de SALSEPAREILLE ROUGE, IODURE DE POTASSIUM recristallisé

Le ROB LECHAUX donne la Force, la Santé, la Vie!

La plupart des maladies qui nous affligent ont pour cause la faiblesse ou l'altération du sang. C'est dans le sang que tous nos organes puisent les éléments nécessaires à leur nutrition. Le ROB LECHAUX répare les désordres de ce fluide nourricier, lui rend sa composition normale, le purifie, le rafraîchit, le fortifie, le régénère et par là assure la santé à ceux qui l'emploient.

« ... Votre Rob Lechaux est excellent, car mon enfant est parfaitement guéri. Je vous autorise à publier ma lettre et mon nom.
« Docteur LAROCHE, à Piégut-Pluvier (Dordogne). »

« ... La reconnaissance me fait un devoir de vous rappeler que sans votre Rob Lechaux je ne serais probablement plus de ce monde.
« L'Abbé LAFAYE, curé d'Eyburie (Corrèze). »

« ... C'est à votre excellent Rob Lechaux que je dois la guérison de ma femme, malade depuis 7 ans, d'un grand épuisement qu'aucun médicament n'avait diminué. « J. JOURDAN, Brig. de Gendarmerie, à Brigueuil (Chte) »

« ... Votre Rob Lechaux, que j'ordonne souvent, produit de si bons résultats, que je veux en faire prendre à mon fils. Veuillez, etc.
« Dr A. MOTHE, à Monfort-du-Gers. »

Médailles d'Or et Diplômes d'Honneur à toutes les Expositions

CONTREFAÇONS! Le succès rapide du ROB LECHAUX a fait naître de nombreuses contrefaçons toujours inertes et souvent dangereuses, que des spéculateurs audacieux offrent à la place du Véritable ROB LECHAUX.

L'Inventeur ne garantit que les flacons portant le Timbre bleu de l'Union des Fabricants et la signature authentique de : Lechaux

ENVOI GRATIS sur demande affranchie d'une très curieuse et intéressante Brochure (50e édition), sur la Régénération du Sang par le ROB LECHAUX.

Brochures en Langue Française, en Langue Turque et en Langue Grecque

BORDEAUX : MARIO LECHAUX, Phen-Chte, 164, rue Sainte-Catherine, BORDEAUX

Même Maison : POMMADE ANTI-DARTREUSE LECHAUX
Pour la Guérison externe de toutes les MALADIES de la PEAU

Կը ծախուի. Ի Կ. Պոլիս Տ. Բիւշիւկեան Եղբարց քով, Խմին Էօնիւ թիւ 77, Տ. Գասապեան Պահչէ Գարու թիւ 13, Տ. Փ. Վանտիցիան. Նոս և ընկ. Մուլթան Համամ թիւ 14, ի Բերա Տ. Թէօտորիտէս, Մեծ փողոց թիւ 244, Տ. Տիւսաբ, Գալաթիա կան դեղարան, Մեծ փողոց թիւ 412, Տէլա-Սուտա դեղարանը Մեծ փողոց թիւ 169, և Գալաթիա Տ. Ս. Թիթօս, Մեծ փողոց թիւ 18, Տ. Տէլթօլա Ժաք, դեղավաճառ Եիւքսէք Գալաթրամ թիւ 68 և դեղագործական մթերանոց։

ՀԱՉԻ ՇՆՉԱՐԴԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԹԻ, ՅՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՉՈՑՆԻ ԿԵՐԵՆԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.

TRADE MARK.

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իրը ապահով դարման այս դեղին վայելած հանրաբ միշտ կը հաստատուի այն բաղմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բօուէլ կ'ըստանայ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ թագուհւոյն նէգիլի թեղուանթիպոյն վրայ, ի Օնիք, ըմկոփտա.

«Սիրելի պարոն, Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ դիւրին կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկի հանգիստ անցուցնել, Վաեմ. Կոմս վարթնէսյան Ձեր տարաբաղձին գործածութենէն իսկ զգալի բարեբերում կրեցի, առաջ իսկ պէտք ունենալու գործելու գարմանելու. և առաջին փաթը որուան բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն ամէնց։ (Սաբ.) Վ. ԼԻՆԶԼԻ, Նէգիլի թեղուանթիպոյն.»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտաքնակ դեղագրաւ վաճառականաց քով, չիշը 1 շիլին 1½ ըէնսի, 2 շիլին 3 ըէնսի և 11 շիլինի։—Պարտասաղ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՕՈՒՆԼԷ, 4, Ավենիւ Հաէյա, Պլաքֆրիարս ըսա, Լոնտոն։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՀԱԲԵԼԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ՅՈՒՏ ԻՒՂ

ԻԲՐԱՀԱՅԻՐ ԿԸ ՀԱՄԱ — ասոյան

Պարասաղ ձեռամբ ՍԿՕՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անսորժահամ է

Մորիւ ձկան հոտ իւզի բոլոր յատկութիւններն զատ, հրսֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոգածութիւնը

Թմիչներէն ընդունուած է, ախորժահամ հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի դիմաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԻՐ ԵՒ ՀԻՐԶԻ. 81

ROYAL VICTORIA

ՄԱՔԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՃՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱՔԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒԹԻՆ ԵՒ ՊԵՏԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կարգիւ մազերուն թափիլը. Հերգիկեան քայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն. Գործածութիւնը քաղցրաթաս չէ.

ՆԵՐԿ ՁԷ ՁԷ ԱՅՍ

Փափաքեալ ազդեցութիւն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կամ տուած են և մեծ ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱՔԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է.

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՔՈՒՅՑՆԵԼՈՒ

Ի Թուբքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՍՏՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԸ, Մթերանոց անգլիական, Վոյվոտա. Թիւ 95 և 97, Գալաթիա։ 68

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ԱՒԺ—ԿԱՐՈՎ

ՏՈՍԿՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻՆ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՏՈՍԿՈՏԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարեալ բուժելու համար ուզղի հիւանդութիւններ, անդամալուծութիւն, քծնոտութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան եկած ամէն գործարանական խանգարումներ.

Կը բուժէ գժուարամարսութիւնը, լզային եւ որոի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան ղրկանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապաւորմ. կը կասեցուցէ կենդանական ոյժերու ուեկորոտ որ յառաջ եկած է ուսեն պատճառէ.

Լզային տկարութեան եւ ասոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմոլիական եւ ճնշուած է Մեկանգնութեան զգացումներն եւ ախտանիշք կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻՆ ՏՈՍԿՈՏԻՆԸՆ Լզային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մանանելով կենդանական ելեկտրական ատրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանացուցէ ոյթգակարկուս ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ ոյքին տալով հաւասարակուս եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Անորոշահամ է, կը զսպէ եւ կը ճնշանէ արիւնն եւ նոր սուգութիւն ի կուսոյ ուղեղին, լզային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը սեռնուի գործածած առաջին օրէն իսկ։ Լզային գրութեան եւ ժամանակ-

ան կարողութեանց կ'ենթարկուի յաւելումամբ եւ կոյութեան եւ բարբրութեան զգացումն մը ալ վերջապէս։ Գէմ ոյթութիւնը վերանորոգման զգացումն մը ալ վերջապէս։ Գէմ ոյթութիւնը կամանաւորապէս կը կատարուի։ Ախորժակը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Ախորժակը հրաշալի գրաբիչ։ Գէմքը կ'սկսի լենալ, շրթունքը կը գունատանին, աչերը լաղալն կը լենին հանդարտ եւ կամաւորապէս գոյն մը կ'ստանան, մարմնոյ ոյժ կ'ստանան.

Զգուշացիք սատար նմանութիւններէ. Տոքթոր Լալորի Ֆոսֆոֆոնիզ պարունակեալ է Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England բոլոր փարաբանաց։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յաւալ չեն. Ամենայն վաճառողաց եւ վաճառակալ դեղեր։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուբքիոյ եւ Գալլիպոյ ներկայացուցչի քով,

65 Ի Կ. ԷՍՏՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պարհանոցին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 եւ 97։